

19
Pri. 30. num. 24.
5
1775, 4.

DISSERTATIO IVRIDICA
DE

VSVRVCTV MATERNO

IN BONIS LIBERORVM
SECYNDVM IVS GERMANICVM
GENERATIM ET REMISSIVE

QVAM
RECTORE ACADEMIAE MAGNIFICENTISSIMO
SERENISSIMO ATOVE POTENTISSIMO PRINCIPE
AC DOMINO

DNO FRIDERICO II

HASSIAE LANDGRAVIO RELIQVA

PRAESIDE
ACADEMIAE PROCANCELLARIO

D.AEM. LVD. HOMBERGK ZV VACH

SERENISSIMO IN REGIMINE AB INTIMIS
VTRIQUE CELSISSIMAE DOMVI HASSIACAE
IN IVDICIO AVLICO A CONSILIIIS
IVRIS PROFESSORE PRIMARIO

AD D. XXVII. IVLII ANNO MDCCLXXV.

H. L. Q. S.

PVBlicae COMMILITONVM DISQVITIONI
SVBMITTIT

GVILIELMVS FRIDERICVS A WVRMB

EQVES SAXO MARBVRGO HASSVS

MARBVRGI CATTORVM
EX OFFICINA MALLERIANA

No. 80. June 24

PRESENTATIO IUDICIA

VSYRBYCTV MATERNO

IN BONIS LIBERVM
SECTIOVI ITS GERMANVM
ORATORIA IT IUDICIA

ACADEMIAE MAGNIFICENTISSIMAE
SILVANO ATOVI TOTISSIMO PRINCIBI
AC DOMINO

DNO FREDERICO II

HABITIS FUNDANO REVOVA

ACADEMIAE MAGNIFICENTISSIMAE

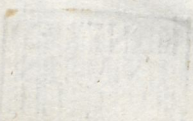
DABALVDHOMBERG VACH

ACADEMIAE MAGNIFICENTISSIMAE
SILVANO ATOVI TOTISSIMO PRINCIBI
AC DOMINO

ACADEMIAE MAGNIFICENTISSIMAE

GUILIELMVS FREDERICVS A WYRME

ET OPTICVS MATHESIVS

110

SERENISSIMO AC POTENTISSIMO
PRINCIPI AC DOMINO
DOMINO
FRIDERICO II

HASSIAE LANDGRAVIO PRINCIPI HERSFEL-
DIAE COMITI CATTIMELIBOCI DECIAE
ZIEGENHAINAE NIDDAE SCHAVM-
BVRGI HANOVIAE RELIQVA
ORDINVM PERISCCELIDIS CAERVLEAE
ET AQVILAE NIGRAE EQVITI

DOMINO SVO CLEMENTISSIMO

SERENISSIMO AC POTENTISSIMO

PRINCIPI AC DOMINO

DOMINO

FRIDERICO II

HASSAE LANDGRAVIO PRINCIPIS HERSELI

DAE COMITI CATTIMELIBOCI DECIAE

SITGENNAE NIDDAE SCHLAMI

BYRGI HANOVIAE HELLOVA

ORDINVM PRINCEPIS CAROLIVS

ET AGGREGAE NIDDAE EXVIT

DOMINO SVO CLEMENTISSIMO

SERENISSIME PRINCEPS
CLEMENTISSIME DOMINE

Quod si gratum animum beneficia poscunt, atque inter haec merito reputatur maximum, ubi Principalis favor temperet dispellatque fatorum nubes: Is certe ego, SERENISSIME PRINCEPS, qui a prima aetate utrisque orbatus parentibus et humana destitutus ope, sola TUA subleuass gratia emersi in tutum erectosque nunc tandem ad Numen tuum valeo extollere vultus. Non mirum ergo, quod memet vicissim et ipsum, TUA voluntate subleuatum, vires meas cunctas tua liberalitate explicatas et quidquid unquam boni ex illis scaturire poterit, TIBI INDVLGENTISSIME PRINCEPS offeram, dedicem consecremque cum tenerissimo animi deuotissimi adfectu. Est siquidem velut primus lacertorum nisus, quod
dispu-

tationem hanc publice defendere sustineam, ut
properando ad metam Academici studii et mihi
ipsi periculum et aliis documentum facerem,
me, quod doctioribus visum, non inuita minerua
ad alia mox transire praecoptantem negotia et ad
quaecunque demum, quae gratia tua CLEMEN-
TISSIME DOMINE! me exequi iusserit, baud
dammando voto adspirare. Vehementer enim
desidero, ut per facta ipsa mea et uniuersam
vitam dignoscar ab omnibus

SERENISSIME PRINCEPS

CLEMENTISSIME DOMINE

TIBI

Subiectissimus
GVILIELMVS FRIDERICVS
A WVRMB

CONSPECTVS DISSERTATIONIS

- §. I. *Introitus.*
- §. II. *Matri moribus totius fere Germaniae competit ususfructus in bonis liberorum.*
- §. III. *Ususfructus materni definitio.*
- §. IV. *Fontes ususfructus materni in Germania tot fere, quot paterni esse noscuntur causae.*
- §. V. *Prima ususfructus materni causa in Germania est potestas parentalis.*
- §. VI. *Quam matri aequae ac patri competere tum ex legibus antiquis et morum Germaniae analogia,*
- §. VII. *Tum ex legibus provincialibus et statutis civitatum recentioribus iam pridem evictum est,*
- §. VIII. *Aequae testimonii doctissimorum Virorum comprobatur,*
- §. IX. *Ita quidem, ut potestas haec patre mortuo matri privative competat*
- §. X. *Et quidem sub nomine tutelae in vernacula Vormundschaft.*
- §. XI. *Quod principium licet Franci et Saxones antiquissimo aetate non agnouerint,*
- §. XII. *Postea tamen penes utrumque populorum reliquorum exemplo iuri materno locum datum fuisse.*
- §. XIII. *Vnde ad primam ususfructus materni causam prona consequentia.*
- §. XIV. *Dubia quaedam tolluntur.*
- §. XV. *Obiectio a potestatis maternae per iuris Romani receptionem facta abrogatione petita diluitur.*
- §. XVI. *Quaestio: num adoptio inter causas ususfructus parentalis referri possit? Respectu patris in medio relicta*
- §. XVII. *Ratione matris adoptantis negatur.*
- §. XVIII.

- § XVIII. Altera caussa ususfructus parentalis vno prolium esse potest tam iure naturali.
- § XXVIII. Quam iure et moribus patris
- § XX. Non tantum respectu patris, sed etiam matris, hinc respectu utriusque parentum.
- § XXI. Quod expressis etiam legum et statutorum sanctionibus passim cautum.
- § XXII. Tertia ususfructus materni caussa est communio bonorum connubialis cum vniuersalis
- § XXIII. Tum particularis
- § XXIV. Quarta ususfructus materni caussa in statutorum sanctionibus expressis
- § XXV. Quinta caussa ususfructus materni in Germania ius deuolutionis, quod passim usu seruatur.
- § XXVI. De iuribus et obligationibus matris usufructuarie generalia.
- § XXVII. De diuersa qualitate bonorum usufructui materno obnoxiorum.
- § XXVIII. De statu et conditione diuersa personarum usufructum matrem regulariter non impediende.
- § XXVIII. Quibus modis usufructus maternus finitur.
- § XXX. An et quatenus in Germania pro usufructu materno sit praesumptio?
- § XXXI. Conclusio dissertationis.

DISSERTATIO IURIDICA
DE
VSFRVCTV MATERNO
IN BONIS LIBERORVM
SECVNDVM
IVS GERMANICVM GENERATIM
ET STRICTIM.

§. I.

INTROITVS.

Rem nec nouam nec intentatam aggredimur, sed vt fidem datam liberemus, in argumento a doctissimis Viris tractato et pertractato ita saltem versari apud animum constitutum est, vt praemissis principiis, quae vniuersa Ger-

2 DISSERTATIO IURIDICA DE VSVFRVCTV

Germania partim agnoscit, partim vero passim aut seruauit aut hodiernum seruat, tanto facilius transire nobis liceat ad ius Hassiacum, quanto magis interessè videtur, vt cognitis his, quae tot prouinciis communia sunt iura, videamus, in quantum vel conueniant vel ab illis discrepent domestici iuris nostri rationes.

§. II.

MATRI MORIBVS TOTIVS FERE GERMANIAE
COMPETIT VSVFRVCTVS IN BONIS
LIBERORVM.

Videlicet quod ipso reſtae rationis diſtamine annuente matri nuper in bonis liberorum aſſertum iuimus fructuarium commodum (a) idem illud a moribus maiorum noſtrorum non ſolum non abhorreſcere, ſed etiam iisdem a potiori minimum conuenire et vel hodie, vbi ius Romanum non praeualuit, matri competere nobis dandum eſſe arbitramur, cum non tantum virorum doctiſſimorum autoritate, ſed etiam legum, ſtatorumque robore firmo ſatis

a) in diſſertatione de uſufructu ſecundum ius naturale, quaerit
ſtu materno in bonis liberorum Romanorum, Marburgi 1773

talo stet haec sententia. Id vero, quem piis IOANNIS PETRI A LVDEWIG (b) IOAN. GOTTLIEB HEINECCII (c) manibus atque perillustris BRAVNII (d) in hoc argumentum meritis debemus honos, sibi videtur exposcere, vt ad auctoritatem eorum velut auctorum in eo facile principum lectores nostros remittamus. Neque quantum ad iura prouincialia atque statuta locorum attinet, nos fallere, ex his, quae sequuntur, apparebit. Laudanda pariter nobis est C. F. HARPPRECHTI (e) magna, qua Vir tantus in hac materia versatus est industria. Quamuis enim statutis ceu legibus recenter latis adscribat, quod ab antiquo per tot saecula in plurimis Germaniae prouinciis obtinuerat nec exoleuerat ius, atque adeo nisi lege prouinciali vel statuto nitatur, non agnoscat usumfructum maternum, quin licet Romana mensura eum passim sefellerit in re-

obsequio a dno est A 2. vltimo sup. ubi bus

b) In different. Iuris Romani et Germanici in tutelis maternis Differ. XVI Opusc. Tom. II. Lib. IV. Opusc. IV. col. 1157. seq.

c) in diss. de usufructu materno Iuris Germanici in Opusc. Exerc. XV. p. 308.

d) in Comment. de usufructus parentum in bonis liberorum tam de iure Romano quam Germanico genuino fundamento Part. II. lenae 1743.

e) Vol. II. Dissert. infra citandorum.

4 DISSERTATIO IVRIDICA DE VSVFRVCTV

bus Germanicis, tamen tantum abest vt me-
ritis eius quid detractum velimus, vt potius iis
iustum pretium statuendum arbitremur et sta-
tuamus vt fas est.

§. III.

VSVFRVCTVS MATERNI DEFINITIO.

Vsufuctus appellatione non seruitutem,
qualem Romani conceptu formant, nos com-
plecti, in primordio *dissertationis praelimina-
ris* (a) qua de argumento hoc exponere in-
cepimus, iam pridem dictum est. Sermo no-
bis est de iure, quo mater connubio morte so-
luto in bonis liberorum gaudet, facultate im-
primis vtendi, fruendi utili atque accepto.
Qua quidem qualicunque descriptione olim
data, nunc seposita adoptare nobis liceat ple-
norem HEINECCII definitionem (b) quod
*sit ius, quo mater superstes bona a defuncto
marito relicta aequae ac sua administrat, hac le-
ge vt liberos communes inde alat, adultos, pro-
ut familiae dignitas ac conditio exigere videtur,*
elocet

a) *de vsufuctu parentum in
Hassia §. III.*

b) *l. c. §. III. pag. 571. o-
pusculorum.*

elocet, nec tamen ad eriscundam familiam red-
 dendasque rationes obstricta sit, quamdiu in al-
 terius viri thorum non concesserit. Hunc, non
 alium vsumfructum nos sub oculis habere vel
 verbo monuisse sufficiat, (c) quan uis idem il-
 le, de quo locuti sumus vsumfructus, pro lo-
 corum et morum statutorumque diuersitate vari-
 er. In vernacula dicitur *Lystocht*, siue *Leib-
 zucht*, *Leibzucht-Recht*, *Leibgeding*, *Beyseß*,
volliger Beyseß, *Genusß*, *Gebrauch*, *Niesbrauch*,
Nutznießung, *vollstaendige Nutznießung*, quas
 quidem denominationes egregie illustrauit IO-
 ANNES FRIDERICVS WAHL. (d) Differen-
 tiam tamen inter has denominationes statuit
 consultißimus ROITHAHN. (e) Quoties enim
 si perstes coniux continuat dominium et posses-
 sionem intutu communionis bonorum, toties
 dicitur ipso iudice *Beyseß*, *Leibzucht*. Quod si
 A 3 vero

c) Non ergo de testimen-
 tario vel pacto usufructu, qui
 matri obuenire possit, sermo
 est, verum de usufructu, quo
 mater etiam citra causam te-
 stamenti vel pacti eum expref-
 se concedentium ex rationibus
 iuris domesticum gaudet, acceden-

tibus saepissime locorum sta-
 tutis et legibus prouincialibus.

d) in *diff. de usufructu con-
 iugum pacto* §. 24 pag. 48
seq.

e) in *diff. de materna pote-
 state in libero: ex Germanorum
 legibus* §. 19 pag. 56. *not.**

3 DISSERTATIO IURIDICA DE VSVFRVCTV

vero des *Beysitzes und Fruchtweisung* vel ususfructus simul mentio fiat, tunc vocabulum hoc possessionem rei fructuariae innuere arbitratur.

§ IV.

FONTES VSVFRVCTVS MATERNI IN GERMANIA
TOT FERE QVOD PATERNI ESSE NOS-
CVNTVR CAVSSAE.

Quod vero nuperis dissertationibus pluribus praestruimus (a) paterni ususfructus in Germania plures esse posse causas, unde velut ex totidem fontibus ipse deriuandus et diiudicandus sit, id hanc nobis praestabit utilitatem, ut obseruemus, cum *usufructu materno* eodem fere modo rem esse comparatam, ita quidem, ut, si a iure *Romano* discesseris, quo mater in bonis liberorum hoc iure non gaudet, is pariter deriuari possit I) ex iure POTESTATIS PARENTALIS, quae moribus Germaniae matri aequae competit ac patri, et inter tutelae fructuariae species recte connumeratur. II) ex VNIONE PROLYVM tanquam acquirendi hanc potestatem modo, qualis, licet sint, quibus ita

(a) *diff. nostra de usufructu ius naturale et Romanum, Materno in bonis liberorum se. burgi 1773.*

non videtur, a potiori tamen et saepius reuera est. III) ex COMMVNIONE BONORVM siue vniuersali siue particulari. IV) ex LEGIBVS et STATVTIS, quibus passim euasit, in PORTIONIS CONIUGVM STATVTARIAE partem. V) ex IURE DEVOLVTIONIS, quod diuersis in Germania prouinciis olim viguit, vel hodiernum viget.

§. V.
PRIMA VSVSFRVCTVS MATERNI CAVSSA IN
GERMANIA POTESTAS PARENTALIS.

Quae cum ita sint, de singulis separatim agere ratio iubet. Et vt de POTESTATE dicere aggrediamur, quae iure Romano *patri* soli, iure naturali autem *matri* aequae competere demonstrauiamus, mirum hic deprehendes MORVM GERMANIAE cum RECTAE RATIONIS dictamine consensum. Ex quo enim patria iura postliminio restitui, restituta vero excoli magis coeperunt, in eo conuenerunt doctissimorum virorum sententiae, patriam illam potestatem VTRIQUE PARENTI in liberos esse communem adeoque si a praerogatiua discesseris, quam

quam patri tribuit ipsa natura, MATRI in li-
beros eadem competere iura, quae PATER fa-
rentibus omnibus recte exercet, iisdem vero
obligationibus etiam teneri matrem, qua pa-
trem, si et ipse superflites esset, obstructum ef-
se constat.

§. VI.

QVAM MATRI AEQVE AC PATRI COMPETERE
TVM EX LEGIBVS ANTIQVIS ET MORVM
GERMANIAE ANALOGIA

Atque viros inter eruditos, qui ex institu-
ta in hoc argumento versati sunt, et, quod di-
ximus, probationibus praestiterunt, testimoni-
um imprimis nobis denunciare liceat b. I. P. A
LVDEWIG (a) I. G. HEINECCIO (b) et qui
omnes fere superflites florent C. A. DE BRAVN
(c) CHRISTIAN GOTTLIEB RICCIO (d) 10-
ANNI

a) in *diff. Iur. Rom. et Germ. in Elem. iur. German. Lib. I. in tutelis Tom. II. opusc. lib. Tit. IV. § 138. p. m. 106.*
IV. opusc. 3 *Diff. V. not. (cc)* c) *de usufructu parentum cet.*
col. 1889 *seq. nec non in dif-* Part. II. Cap. 2 *per tot.*
ferentis Iur. Rom. et Germ. d) *in spicilegio ad Engavii*
in consensu matris connubiali elem. iuris Germ. Lib. I. Tit.
Cap. I. not. a. b. c. d. *XI. membr. I. § 290 pag. 431*
b) *in diff. de usufr. mat. et f. q.*

ANNI GEORGIO ESTOR atque IOANNI ANDREAE HOFMANNO, (e) qui summa cum Iuris Germanici peritia maximam industriam nunquam non coniunxerunt atque novissime IOANNI IACOBO ROTHHAHN; vt de aliorum, qui in systematibus scriptisue suis vel incidenter sententiam dixerunt, consensu non dicamus.

§. VII.

NEC NON EX LEGIBVS PROVINCIALIBVS ET STATVTIS CIVITATVM RECENTIORIBVS IAM PRIDEM EVICTVM EST.

Quod vero antiquissimis legibus pariter ac medio aevo in Germania obtinuit de matris in liberos potestate principium, id legibus quam pluribus provincialibus atque statutis recentioribus ad nostram vsque aetatem pertingentibus vsu seruatum et stabilitum apparet. Quibus in recensendis cum multa diligentia versatus sit doctissimus ROTHHAHNIVS (a) nemo nobis

B

vertet

e) in der bürgerlichen rechtsgelahrtheit der Teutschen Tom. I. Cap. CXV. §. 860 seq. und Tom. III. Cap. CXVI. § 869 seq.

f) in dissert. inaug. de materna potestate in liberos ex Germanorum moribus et lege §. 5. 6. (a) d. l. §. 7 pag. 19 seq.

vertet vitio, quod hoc loco statuta, ad quae
prouocauit, repetitis allegationibus nomine-
mus, quandoquidem verba ipsa, quibus po-
testas haec MATRI IURE FRIBVRGENSI, (b)
FRANCONICO, (c) HOHENLOICO, (d) WÜR-
TEMBERGICO, (e) NASSOVICO, (f) NORI-
CO, (g) SVEINFVRTENSI, (h) MÜHLHUSA-
NO, (i) ISENACENSI, (k) COBVRGENSI,
(l) MARCHICO, (m) PALATINO ELECTO-
RALI, (n) NORICO, (o) expresse tribuitur, in-
tegraliter exhibet. Quae quidem loca vel di-
gito

- (b) vid. die *Freymburgische Chronick* in adp. ad SCHIL-
TERI *anmerkungen zu Koenigsboven Eljasser und Straf-
burger Chronick* p. 12. Confe-
rantur tamen STATVTA FRI-
BVRGENSIA de anno 1520.
Tit. IX. des andern Tractats.
- (c) *Part. III. Tit. 29 §. 8 p.*
m. 184.
- (d) *Part. IV. Tit. 1 §. 3*
et 4 pag. 126.
- (e) *Part. IV Tit. VII §.*
und wenn, Tit. XI. pag. 463.
- (f) *Part. 3 Cap. 1.*
- (g) *Tit. XXIX. Leg. 5 apud*
WOLCKER Tom. II. Part. III.
p. 42 et passim.
- (h) *Tit. XVII. §. 5.*
- (i) *Lib. IV. artic. XXXI.*
qui textus omnium maxime
notandus.
- (k) *Part. I. Tit. IV. art. 2.*
- (l) apud MOSERVVM in
corp. iur. eccles. Prot. Tom. I.
pag. 451.
- (m) apud MYIIVM in *Corp.*
Const. Marchic. Tom. 1. Sect.
pag. 117.
- (n) in der *erneuerten Ehe-
gerichts-Ordnung Tit. VI. §. 1.*
- (o) in ORDINATIONI-
BUS quae extant apud DN.
DE WOLCKER *Part. V. Sect.*
*VII. der Einleitung vom Ehege-
richte ad Reformationem Nori-
can. p. 412 et 415.*

gito indice annotasse haud pigebit, vt his, quibus fontes ad manus sunt, eos adeundi, aliis autem ad opusculum memoratum recurrenti occasio subministretur.

§. VIII.

ATQVE TESTIMONIIS DOCTISSIMORVM VIRO-
RVM CONFIRMATVR.

Non est animus in certamen descendere cum his, qui vel hodie iuri omni moribusque Germanorum nuntium missum esse inueterato praeiudicio persuasum habent. Feliciter satis cum illis, qui bona fide ita senserunt, iam pridem depugnatum est, et pauciores, qui in tanta luce maiorum praeiudiciis caecutire malint, inueneris. Ad argumentum vero nostrum de MATERNA POTESTATE quod attinet, eximia plane sunt, quae CASPARVS ZIEGLERVS, (a) a CHRISTIANO THOMASIO atque beato HEINECCIO (b) excitatus iudex sane competens, in medium attulit. Postquam enim moribus

B 2

Germa-

(a) in praef. animadvers. ad tria potestate Cap. 1 § 13 not. H. GROTIJ libros de I. B. et P. y. a HEINECCIO vero in praef.

(b) a THOMASIO in diss. fatiore ad Tom. 1. Elem. Iur. de usu practico tituli Inst. de pa- Germs. p. XXXI. XXXII.

maniae contra nimios Iuris Romani amatores suam vindicasset auctoritatem, tandem pergit: *Fac mihi iam talem publico regimini admoueri, et de lege condenda deliberationem institui: subnixae ille animo leges, quas didicit, ad nauseam euomet, et Romanorum instituta, ut τελευτων leges obseruabit, nec admittet, legem nouam aliter scribi.* Sic igitur effectus omnes e. gr. PATRIAE POTESTATIS moribus Romanis introductae, MATRI denegabit, quia scilicet MATREM liberos in potestate habere noluit Respublica Romana. At vero non amplius inter Romanos scribere oportuit legem, sed inter eos populos, qui naturae ductum secuti, VTRIQUE PARENTI eandem deferunt potestatem, idem imperium, nisi quod in contentione imperiorum primas relinquunt patri. Non repetemus LVDEWIGII, RICCI, ESTORIS atque HOFMANNI, ROTHHAHNII, HEINECCII, BRAVNII (c) grauisima legibus ipsis suffulta testimonia. Suam nobis auctoritatem commodent cum beatus LIBERBARO DE SENCKENBERG, (d) tum etiam summe

(c) locis §. VI. supra allegatis.
 (d) vide his iura egressus e I. Corp. Iur. Germ. atque Romana §. 2 Giesae 1743 nec non in praefatione ad I. Ott.

me reuerendi Capituli Lubecensis Praepositus illustris atque Reipublicae eiusdem Protosyndicus IOANNES CAROLVS DREYER (e), cuius in Iurisprudentiam Germanicam merita plane egregia vna cum orbe erudito maxime veneramus. Coniunxisse iuuabit cum doctissimorum virorum iudiciis omnium fere, quotquot Germanicum ius in systema redigere satagerunt, amicam consensum, veluti IOANNIS GEORGII BEYERI (f) IOANNIS FRIDERICI POLAC (g) IOGOTTLIEB HEINECCII, (h) IOANNIS RVDOLPHI ENGAV (i) IOAN. STEPHANI PÜTTERI (k) IOANNIS FRIDERICI EISENHARDT (l) nec non IOAN. HENRICI CHRISTIANI DE SELCHOW, virorum illustrium. (m) Quatenus ius illud priuatum, quo illustres nituntur, a iuris naturalis atque Germanici principiiis recedat? non adeo conuenit inter omnes, neque, vt hoc loco disquiramus, ex insti-

B 3

tuto

(e) Libro singulari de vso genuino iuris Anglo Saxonici in explicando iure Cambrico et Saxonico §. 17. not. 24 pag. XCIX.

(f) in delineat. iuris Germanici Lib. 1. Cap. 26 §. 5 p. m. 112.

(g) in Systemate Iurisprudentiae Germanicae ciuiliis antiquar.

(h) in Elem. Iur. Germ. lib. 1. cap. XI. §. III. cap. XII. §. IV.

(i) in Elem. Iur. Germ. Lib. I. Tit. XI. membr. 1. §. 215.

(k) in Elem. Iur. Germ. §. 402.

(l) in Instit. Iur. Germ. lib. I. Tit. IX. §. 1.

(m) in Elem. Iur. Germ. lib. 2. Sect. 2 Cap. 2 tit. 1. §. 490. 492.

tuto vel scopus, vel opus est. IOANNES IACOBVS MOSER (n) nullam aliam matri illustri viuo patre concedere videtur potestatem, quam quatenus illi hic eam expresse vel tacite largitus fuerit, mortuo patre nullam. IOANNES AVGVSTVS HELFELD Vir illustris (o) atque IOAN. FRID. DE NEVMANN (p) vtrique parenti eam vindicant. Peregrino iuri ratione patris in fauorem eius locum esse statuunt Viri illustres IOAN. STEPH. PÜTTER (q) atque DE SELCHOW. (r) Et nos quidem nunc his non inhaeremus.

§. IX.

ITA QUIDEM VT HAEC POTESTAS PATRE MORTVO MATRI PRIVATIVE COMPETAT.

Quibus ita praesuppositis attendamus ad mutationem, quae morte patris contingit. Ea quippe liberos non sui iuris fieri, vti apud Romanos, sed quemadmodum mater patre superstitite

(n) in *Iure publico* Tom. XXII. Lib. III. Cap. 114 §. 48 pag. 195 et §. 56 pag. 205.

(o) in *STRVVI Iurispr. Hevoica* Tom. I. Cap. 1. §. 7 et 78 nec non *Cap. VI. §. XXIV.* p. 613 item §. XL. p. 660.

(p) in *medit. de iure principum privato* Tom. III. Lib. II. Tit. 41. §. 26 26 27 p. 22 23.

(q) in *primis lineis Iur. Princ. priv. lib. II. §. 79.*

(r) in *Elem. Iur. publ. Tom. II. §. 570.*

ffite in exercitio potestatis cum eo concurrit, ita eandem post obitum illius ea *priuatiue* potiri satis constat. (a) Cuius quidem rei insignis hic effectus est, vt *tutoris* (romani) constitutione non magis opus sit, quam iure Romano patrem habenti tutor datur, vtpote qui impuberes sui iuris supponit, quales non sunt in Germania liberi sub potestate matris constituti, quamuis matri, quae et ipsa *TUTELAE* nomine in liberos suos potestatem exercet parentalem, passim adiungatur tutor more Germanico.

§. X.

ET QUIDEM SVB NOMINE TUTELAE IN VERNACVLA VORMVNDSCHAFFT.

Iam pridem in hanc sententiam descenderrat IOANNES SCHILTERVS, (a) G. BEYERVS, (b)

(a) Probationes si desideres vide sis IOANNEM PETRVM DE LVDEWIG in diff. rentiis Juris Romani et Germanici in *tutelis* d ff. V. not. (cc) *opusc. Tom. II col. 1089* IOAN. GOTT- LIEB HEINECCIUM *cit. diss. de ususv. materno in opusc. Exerc. XV §. 15 seq. item §. 27 pag. 598* nec non in *Elem. iuris German. Tom. I. lib. I. Tit. VI. §. 138* ROTHBAHN *de materna in liberos potestate §. 5. Confes. ratur* IOANNES RVDOLPHVS ENGAV in *Elem. iur. German. lib. I. Tit. XI. membr. I. §. 297* et quae in *Spicilegio ad eundem* notauit CHRISTIAN GÖTT- LIEB RICCIUS *pag. 440 seq.* IOAN. STEPHAN. PÜTTER in *Elem. iur. Germ. §. 402 not. 1. 2 §. 411 412 not. 1.*

(b) I. G. HEINECCIUS, (c) notatus eo nomine a summo pariter viro FRIDERICO ESAIA DE PVFENDORF, (d) cuius tamen dubia de medio tollere olim contendimus, (e) amplexi principium, quod praeclare stabilivit perillustri DE BRAVN, (f) *matrem neutiquam ex principiis Iuris Romani, sed ex limpidissimis patrii iuris principiis tutricem esse liberorum suorum. Item: uxores tutelae liberorum suorum apud nos iure Romano non, sed legum patriarum, praeesse. Contentientes in partes vocare licet beatum ESTOREM, et, qui superstes floret, I. A. HOFMANNVM* (g) Collegam. Egregia pariter sunt quae de

(a) in exercit. ad pandect. tre restituendis vel non restit. §. Exerc. 37 §. 42 not. a tom. II. 9 1756. p. 288.

(b) G. BEYERVS in spec. Iur. Germ. lib. II. cap. 10 §. 14. (f) in Commentat. de usu-fructu parent. part. II. cap. 2 pag. 87 et 88. Conferatur omnino Celeberrimus RICCIUS in Spicilegio Iuris Germanici ad Engauum lib. I. tit. XI. membr. I. §. 304 p. m. 154.

(c) I. G. HEINECCIUS in diff. de usufr. materno iur. Germ. §. 24 et in Elem. iur. Germ. lib. II. tit. §. 133. 138 i. 139.

(d) in obs. iur. uniu. tom. I. obs. XC/III §. 13.

(g) in der bürgerlichen Rechtsgelahrtheit der Teutschen tom. III. cap. CXV. §. 869 pag. 522.

(e) in diff. de bonis adue ntiis liberis sui iuris factis a pa-

de tutela hac in medium attulit Illustris CAROLVS FRIDERICVS WALCHIVS, (h) amicum nobis in celebri Salana nomen.

§. XI.

QVOD PRINCIPIVM LICET FRANCI ET SAXONES AEVO ANTIQVISSIMO NON AGNOVERINT.

Interim non omnes Germaniae populos matri id detulisse, vt vidua ipsa patris instar liberos sub tutela haberet, ipse HEINECCIUS, Iurisprudentiae Germanicae restaurator egregius, olim admonuit. (a) Diuerfos quippe hac in re ab aliis Germaniae populis fuisse *Francorum* atque *Saxonum* mores cum ex lege SALICA, (b) tum ex SAXONVM legibus (c) ipse iam pridem colligit. Et de SAXONIBVS quidem id in dubium nemo facile vocauerit. Verum quoad FRANCOS perillustri DE BRAVN (d) habuit, quod obmoueret.

C

§. XII.

(h) in eruditissima disserta- §. CXXXIX.
 tione de bonis liberorum Lind- (b) Tit. XLVII. §. 1. seq.
 uienfium profectitis §. 6 pag. pag. 86 edit. ECCARDI.
 II. seq. (c) Tit. VII. §. 3 seq.
 (a) in Elem. Iur. German. (d) c. l. pag. 99.

§. XII.

POSTEA TAMEN PENES VTRVMQVE POPVLVM
IVRI MATERNO RELIQVORVM EXEMPLO
LOCVM DATVM FVISSE.

Quae quidem plenius hic persequi ab argumento alienum non fuisset. Verum quia remissive in eodem versari constitutum est, atque sequenti capite, quo Hassiaca tractabuntur, quaestionis mentio recurret, hoc saltem loco pro comperto habuisse sufficiat, sequiori aevo ipsos SAXONES tutelam illam maternam agnovisse, (a) neque de FRANCIS esse quod dubitemus, (b) hinc Germaniam a potiori saltem eodem iure vixisse.

§. XIII.

VNDE AD PRIMAM VSVSERVCTVS MATERNI
CAVSSAM PRONA CONSEQVENTIA.

Non iam de amplitudine et de effectibus
huius potestatis differemus, quibus illam se ex-
ferere

(a) HEINECCIUS *in diff. nis advent. lib. sec. ius Saxonic. de usufr. matern. §. 22 et in E-* §. 21. 22. 23. 24. 25.
lem. iur. Germ. l. c. DE BRAVN (b) HEINECCIUS *cit. diff. l. c. pag. 100* HEIMBURG *in §. 18 §. 19* ibique citati. DE *diff. de usufructu materno in bo-* BRAVN *l. c.*

serere ipsa ratio loquitur, ad quam Germanos mores suos exegisse constat. Multa industria in hoc argumento versatus est et quem ex professo id egisse dicere possis vnicum, IOANNES IACOBVS ROTHHAHN (a) diuersam quidem, sed rectiorem ac LYNCKERVS (b) quondam ingressus viam. Enimuero quibuscunque demum illa iure naturali siue pateat, siue circumscribatur terminis, vsusfructus tamen maternus certe tanquam ex fonte suo inde nobis videtur esse deriuandus. Agnoscit rei veritatem imprimis CH. THOMASIVS. (c) Ipse HEINECCIUS, cum RICHTERVM in notissima cum CARPZOVIO de vsufructu materno controuersia bonam causam minus feliciter defendisse assereret, (d) eo tamen alteri eidemque nostro iudicio potissimo argumento neruos omnes facile incidere potuisse fatetur, (e) *si ostendisset iure Germanico matrem non minus, quam patrem in liberos POTESTATEM exercuisse*

C 2

cuiffe

(a) in citata dissertatione §. tit. Inst. de patria potest. Cap. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. II. §. XIV. not. (a) pag. 37.

(b) in dissertatione de potestate matris in liberos. Opuscul. (d) in diss. de vsufr. materno Iur. Germ. §. 22 pag. 593.

(c) in diss. inaug. de vsu fr. (e) ibid. §. 23 pag. 596.

cuisse eamque mortuo (f) alterutro parente liberisque ad huc impuberibus TUTELAE nomine venisse, alioquin administrationem illam iure istius POTESTATIS durasse quibusdam locis, usque dum liberi essent separati, alibi, uti Hamburgi et in Westphalia, quamdiu vixerit, modo ad secundas nuptias non transierit. Unde a potestate, quam matri aequae ac patri Iure Germanico competere diximus, ad usumfructum maternum etiam recte concludit CAROLVS HOFMANNVS Norimbergensis (g) FRID. CAROLVS WALCHIVS (h) aliique. Generatim vero lectores nostros hic remississe iuuabit ad commentationem BRAVNIANAM (i) toties laudatam. Vbi quidem principia a Viro Perillustri stabilita si quis contulerit cum IVRIBVS PROVINCIALIBVS atque STATVTIS Germaniae, quibus matri aequae ac patri usumfructus expresse conceditur, is de veritate theses cum ratione non dubitauerit. Consideremus saltem cum doctissimi

MO

(f) in Elem. Iur. Germ. l. c. §. 133. 139 et 139.

(h) in diss. de bonis liberorum Lindaniensium profectitia §. VI. pag. 11. seq.

(g) in diss. de usufructu parentum statuario imprimis Norico §. 3. Altorf. 1748.

(i) citata comment. de usufr. parent. Part. 2. cap. 2. 3.

MO ROTHHAHNIO, (k) cuius apparatus legum prouincialium et statutorum in vsus no-
stros conuertere liceat, IVS FRANCONICVM, (l)
NASSOUIO CATTIMELIBOCENSE, (m) HOHEN-
LOICVM, (n) WARTENBERGICVM, (o) TREVI-
RENSE, (p) LVSATIAE SUPERIORIS, (q) SA-
XO GOTHANVM, (r) ALTENBURGICVM, (s)
HENNEBERGICVM, (t) COBURGENSE, (u) FRI-
BURGENSE, (v) HEILBRUNNENSE, (w) FRAN-

C 3

COFVRTA-

(k) *allegata dissert. de ma-
teria potest. §. 116-122.*

(l) IVS PROVINC. FRAN-
CONICVM tit. 39 §. 9. 10. tit.
118 §. 5 vbi conferendus IO-
SEPHVS MARIA SCHNEIDT
in elem. lur. Franconici §. CXX.
g. 142.

(m) IVS NASSOV. CAT-
TIM. Part. IV. Tit. 1. §. 3.

(n) IVS HOHENLOICVM
Part. IV. Tit. 1 §. 3.

(o) IVS PROVINCIALE
WÜRTENBERGICVM Part.
IV Tit. XI. p. 463 conf. Part.
IV. Tit. 6 §. 4 Part. VII. §.
4 Tit. VIII. §. 4 et 5 Part. IV.
Tit. 9 §. 2 et 3.

(p) IVS PROVINCIALE
TREVIRENSE Tit. 8 §. 7.

(q) IVS LVSATIAE SVF.
in Codice Augusto Tom. III.
§. 89.

(r) SAXO GOTHANVM *in*
Ordinat. tutelari §. 3.

(s) ALTENBURGICVM *in*
*Ordiu. de anno 1742 in beyfio-
gen pag. 622.*

(t) IVS HENNEBERGI-
CVM Lib. III. Tit. 4 Cap. 12
et 13 conf. Lib. I. tit. 3 cap. 12.

(u) IVS CIVITATIS CO-
BURGENSIS art. VIII. conf.
KREYSIG *Beytraege zur Saech-
sischen Historie Part. 1. p. 370.*

(v) IVS FRIEBURGENSE
in Brisgovia de anno 1520 tit.
3. p. 58.

(w) IVS HEILBRUNNEN-
SE Part. III. art. 2 et 3.

(x) FRANCOFVRTANVM
Part. V. tit. 4.

FVRTANVM, (x) BADENSE, (y) SOLMENSE, (z)
PALATINVM, (aa) NORICVM, (bb) AVGVSTA-
NVM, (cc) HALENSE IN SVEVIA, (dd) LVBE-
CENSE, (ee) HAMBVRGENSE, (ff) et BREMEN-

SE

(x) BADENSE *de anno Comment. pag. 379 ad qog. 389.*
1710 *Part. IV. tit. 4 Part. VI.* Quod si consideres inelytam
tit. 7. Sic quidem, ut, quam LVBBECAM olim habuisse cu-
uis mater, si legitimam tute- riam superiorem, quod pluri-
lum suscipere nolit, alius tu- bus docuit et comprobavit ce-
tor a magistratu constituitur, leberrimus DREYERVS *in der*
hoc tamen fiat *salua possessione Einleitung zu der Kaentniß der*
et usufructu materno cet. Part. allgemeinen Verordnungen, Man-
VI. tit. 7 §. 2. *daten cet. der Stadt Lübeck pag.*

(z) IVS SOLMENSE *Part.*
II. Tit. 28 §. 6 ad quod egre- gie commentatus est IOHAN-
OBS GEORGIUS ADOLPHI HOLSATIAE, MECKLENBVR-
in diss. de successione coniugum GICO ET POMERANIAE, quin
mutua siue de portione coniugum LIVONIAE hoc iure uti hinc
statuaria iuxta ordinationem usufructum maternum ad-
Solmensem P. I. Tit. 28 Gil- mittere. Urbium nomina re-
lae 1770. *centet, quem laudauimus,*

(aa) PALATINVM ELE- *DREYERVS c. l. pag. 275.*
CTORALE *Part. III. Tit. 13.* 276. De restricta ratione v-

(bb) STATVTA NORICA *susfructus Lubeccensis praeter*
Tit. 33 Leg. 2 §. 1. 2. 3. *MEVIVM l. c. conferendus*

(cc) AVGVSTANA *Statut.*
IV. *IOH. FRIDERICVS MAN-*
ZEL in iure Mecklenburgico il-
lustrato Cent. II. Iudic. CXXIV.

(dd) HALENSIA IN SVE- *pag. 97.*
VIA, fide ROTHHAHNII l. *(ff) HAMBVRGENSIA P.*

(ee) LVBECCENSIA *lib. II.*
Tit. 2 art. 8 ad quem impri- *III. tit. 3* in quae prostat exi-
mis videndus D. MEVIVS *in* *mi illa beati HEINECCI dif-*
tertatio

SE (gg) STATVTA item MVHLHVSANA (hh)
ISENACENSIA (ii) GOTHANA (kk) FRANCKEN-
HVSANA

sertatio de usufructu materno. cundum Ius stat. Hamburgense
Conferenda etiam BOEHMERI Part. 2.
diff. de communiōe aeris alie-
ni inter coniuges Hamburgense,
item H. BROKES de bonorum
coniuges inter Hamburgenses
communiōe. Quodammodo etiam
hic retuleris MARTIN. HERONYMUM
SEHELE in diff. de portione statutaria
Hamburgensi, cuius auctor perhibetur
beatus IOANNES GUILIELMVS
WALDSCHMIDT celeberrimus huius
Academiae tunc temporis Procancellarius,
vt videre est in eius vita, quam nuper
edidit Vir celeberrimus et literatissimus,
amplissimus IVGLERVS in Biographia T.
III. P. pag. 197. Sed, quod paucioribus
nosse datum, vetus auctor, quod etiam
stylius prodit, est CHRISTIANVS
WOLFIVS, Philosophus. Imprimis vero
inspicienda quae nouissime prodijt
IOANNIS BEHRMANNI commentatio
iuridica de iuribus et obligationibus
matris tutricis circa administrationem
bonorum a defuncto marito relictorum se-

(gg) BREMENSA stat. VII. et VIII. Editione STATVTORVM BREMENSIVM
nitidissima de vniuersa Iurisprudentia
Germanica nouissime bene meruit
Illustris G. OELRICHS S. C. M. Consiliarius
et Syndicus Bremensis, quem in
auditorum numero olim nos habuisse
impense laetamur. Conf. CASP. A
RHEDEN in diff. Iuris Romani circa
success. ab int. IOAN. GEORG. GROENING
de separatione liberorum eiusque
fundamento communiōe bonorum
secundum Ius Brementense.

(hh) MÜHLHVSANA Lib. IV. art. 20 §. I pag. 437.

(ii) ISENACENSIA Part. Tit. 4 art. 1.

(kk) STATVTA GOTHANA Tit. 26.

(ll) FRANCKENHVSANA Lib. 3. art. 38 et 44. apud WALCHIVM in den vermischten Beytraegen zum teutschen Recht th. 1 Seite 319.

24 DISSERTATIO IVRIDICA DE VSVFRVCTV

HVSANA, (ll) CVRIENSIA, (mm) DANTIS-
 CANA, (nn) OTTERNDORFENSIA, (oo) WVR-
 SATICA, (pp) SERVESTANA, (qq) NORD-
 LINGENSIA, (rr) STADENSIA, (ss) et LY-
 NEVRGICA, (tt) quibus patri ius hoc pari-
 ter tribuitur, et erit, quod sufficiat. Ne vero
 asymboli discedamus, addere liceat IVS PRO-
 VINCIALE MOGVNTINVM (uu) COLONI-
 ENSE, (vv) PALATINATVS SVPERIORIS,
 (ww)

(mm) CONSVETVDINES
 CVRIENSES teste WIEDE-
 MANNO in *Chronico Curienfi*
 apud MENCKEN *Scriptor. ve-*
vum Germ. tom. III. p. 682 seq.

(nn) STATVTA DANTIS-
 CANA *Part. II. Cap. 5 §. 9*
pag. 54.

(oo) OTTERNDORFEN-
 SIA *de a. 1541. art. 2.*

(pp) WVRSATICA *Tit. I.*
art. 3 §. 1.

(qq) SERVESTANA fide
 BECHMANNI in *der Anhalti-*
sehen Historie Part. 3 Lib. 2
cap. 1 §. 2. 3 p. 279.

(rr) NOERDLINGENSIA
Part. III. tit. 8.

(ss) STADENSIA *Part.*
II. art. 3 et II. conf. PVEEN-
DORF tom. III. obs. 116 pag.
312.

(tt) LÜNEVRGENSIA
Part. IV. tit. 1 §. sivrbt auch
cet. conf. b. IVST. HENNING.
BOEHMER Conf. et Dec. Tom;
III. Part. II. Dec. 206 n. 3 p.
354.

(uu) IVS MOGVNTINVM
 quod prodit 1755 *Tit. VII.*
per tot.

(vv) IVS COLONIENSIS
tit. 8. §. 9.

(ww) STATVTA WORMATIENSIA, (xx) ORLAMVNDANA (yy) atque EISENBERGENSIA, (zz) IVS TIROLENSE, (aaa) STATVTA VLMENSIA, (bbb) MINDENSIA (ccc) atque CELLENSIA. (ddd) Collineant etiam huc tam ius BOHEMICVM, (eee) quam Ius BORVSSICVM. (fff)

D

§. XIV.

(ww) IVS PROVINCIALE PALATINATVS SVPERIORIS BAVARICVM, quod prodiit Monachii 1657. Tit. 15. §. 7. (bbb) STATVTA VLMENSIA BAVARICVM enim fere sequitur Ius Romanum, HOFMANN *l. c.* §. VIII. nisi quod matri viduae, quoad haud nupserit, portionem filialem concedat iure vsusfructus. Vid. lex Boioariorum apud GEORGISCH *in Corp. Iuris Germ. antiq. Tit. XLV. cap. VI. pag. 308.*

(xx) IVS WORMATIENSE *Part. IV. tit. 6.*

(yy) STATVTA ORLAMVNDANA *artic. 9* apud WALCHIVM *l. c. Tb. II. fene 74.*

(zz) STATVTA EISENBERGENSIA apud EVNDEM *l. c. cap. V. pap. 225.*

(aaa) IVS TIROLENSE *lib. III. tit. 20* apud CAROLVM HOFMANNVM *in diff. de vsufructu parentum statut.*

(bbb) STATVTA VLMENSIA *Part. I. tit. III.* apud EVNDEM.

(ccc) STATVTA MINDENSIA *Lib. II. tit. 2* apud EVNDEM *p. 37.*

(ddd) STATVTA CELLENSIA *tit. 16* apud EVNDEM; Prodiertunt Cellis 1739 edente BILDERBECKIO et extat locus *pag. 44.*

(eee) IVS MVNICIPALE BOHEMICVM *Cap. XX. T. 36* apud EVNDEM HOFMANNVM *l. c. pag. 53.*

(fff) IVS BORVSSICVM *Part. II. Lib. 5 tit. 12 art. 5* apud EVNDEM *pag 54. Conf. DREYER l. c. pag. 276.*

§. XIV.

DV BIA QVAEDAM TOLLVNTVR.

Ut vero, quae ob stare nobis videntur, haud diffimulemus; quam plurimis locis, vbi lege provinciali vel statutis ciuitatum matri vsufructum competere vidimus, communionem bonorum connubialem vigere, eandemque, vt nemo negat et mox videbimus, indubitatum vsufructus materni causam per se constituere pariter haud negamus, sed ingenue profitemur. Vnde colligi posse aliquis existimauerit: statuta haec atque leges ad stabiliendam thesin nostram de vsufructu matris ex potestate patria vel parentali Germanica per se fluente allegari non posse, nisi communionis fundamentum concurrat, hinc vero iis locis, vbi haec ignoratur, matrem iure vsufructus non gaudere. Mouet insuper beati L. B. a CRAMER sancta nobis semper et memoria et auctoritas, qui vsufructum maternum, velut institutum patrium Iuris Germanici vniuersale, considerari non posse, pluribus adstruere contendit, (a) ea maxime omnium ratione, quod

(a) in den Wetzlarischen 87 seq.
Nebenstunden Theil. XL. pag.

quod communio bonorum siue vniuersalis, siue particularis, non solum in terris Bipontinis, quas controuersia in Camera agitata respiciebat, sed etiam in vniuersa Germania, *unicum* suppeditet vsusfructus materni principium, eamque ob causam cessante communione, cessare etiam ius omne vsusfructus in bonis liberorum. Enimvero pace manium tanti viri, argumentum, quo nititur, petit id, quod est in principio. Sit communio bonorum connubialis, vbicunque demum viget, vera causa vsusfructus materni. Num ideo dixeris omnium primam, vel si plures dari negaueris, unicam? Nos quidem minime. Potestatem enim Germanicam parentalem, communione illa saltem formaliter tali multo antiquiorem, etiam nullo ad hanc respectu habito, ius huius modi in bonis liberorum coniunctum habuisse cum ex analogia morum Germaniae sequitur, tum ab aliis iam pridem euctum est, quamuis iis in locis, vbi communio accessit vnus eiusdemque effectus duplex existere coeperit causa, quorum posterior potentior priorem obfuscauit quidem quodammodo, non vero sustulit, sed nouo vinculo fortiorem reddidit. Sane, si vsusfructus maternus non

nisi ex communione nasceretur; nunquam eum
 exspirare permetteret ratio, simul ac liberi ma-
 tria potestate quocumque modo exeunt, quia
 communiō bonorum matris superfluitis cum li-
 beris finita hac potestate minime tollitur. Ast
 vero quam plurimis locis vsusfructus maternus
 vna cum potestate matris, qua gaudebat ante,
 haecenus exspirat, manifesto argumento fun-
 damentum eius iis saltem locis in potestate situm
 fuisse, non in communione, saltem in eadem
 haud sola. (b) E contrario, vbi bonorum com-
 muniō connubialis vsu viget, ibi vsusfructus ma-
 ternus, nisi ad secunda vota ipsa transferit, or-
 dinarie perdurat ad dies vitae, certissimo indi-
 cio, eum deriuari ibi non posse ex potestate so-
 la. (c) Quae ex iure Saxonico cum antiquo,
 tum

(b) vid. Consultissimus stemus, non vacet. Monuisse
 ROTHHAHN *l. c.* §. 16 seq. iuuabit et inculcasse, primam
 vbi exempla. Operas itaque originem vsusfructus nostri a
 pretium erit iura Prouincialia potestate esse, quae matri eti-
 atque Statuta redigisse ad suas am moribus in liberos ab an-
 classes, vt euidenter appareat, tiquo competiisse et nunc com-
 quibus in regionibus vsusfru- petere vidimus.
 ctus maternus vnice repe-
 tendus sit ex potestate pa-
 rentali, et vbi deriuandus sit
 ex communione bonorum.
 Sed id nunc quidem vt prae-

(c) Quod pariter euincia
 maximus legum prouinciali-
 um et statutorum consensus,
 prouē

recentiori admonet vir summus, de his alibi dabitur dicendi locus. Cumque, vbi bonorum communio non viget, vusufructus tamen maternus passim locum habeat; ius hoc non vi exceptionis a regula, sed in regula matri et olim competisse, et nunc competere, nulli dubitamus, quamuis vsumfructum, qui ex matris potestate oritur, ab eo, qui communione nititur, non vna ratione differre haud eamus inficias. Sed de his suo loco.

§. XV.

OBIECTIO A POTESTATIS MATERNAE PER IV-
RIS ROMANI RECEPTIONEM FACTA ABRO-
GATIONE PETITA DILVITVR.

Sed quaeris: qui demum fieri possit, vt ex parentali potestate in Germania quis vsumfructum maternum deriuandum esse cum ratione sibi persuadere velit? Potestas ais, quae matri olim competiit, nisi vi statuti forte vel

D 3 legum

prout videre est apud *vn-* *novum communio* ibi pariter vi-
DEM l. c. adeo quidem, vt ger, cum potestate ipsa ex-
nec loca desint, vbi vusufru- spiret, veluti cautum in *STA-*
ctus ex potestate parentali de- *TIVIS MÜHLHVSANIS lib.*
ducitur, nec tamen, quia bo- *IV. art. 20 §. 1 et passim.*

legum prouincialium conseruata fuerit in vigore, facta iuris Romani receptione, iam pridem perpetua abolitione disparuit in Germania. Nunc dic fodes, quo colore inde deriuaueris vsumfructum? Habuerit, pergis, mater eandem, quam pater, in liberos potestatem: mutata iam in Germania, quin conuersa est rerum facies, quandoquidem recepto in eo iure Romano omnis potestas, quae iure parentali utrique parentum fuerat communis, ita quidem facta est patris propria, vt si reuerentiam et obsequia exceperis, quae matri etiam liberi debent, mater potestate omni exuta fuerit in totum. Verum enim vero, quis est hodie tam vesanus, vt ab eo tempore, quo iudicia imperii iubentur ferre sententias secundum statuta, mores et consuetudines honestas locorum, his deficientibus autem secundum ius commune, generatim *abrogatos* esse putet bonos illos mores, quibus per tot secula steterat omnis Germania? Et vt iam missam faciamus illam de vera significatione *iuris communis* controuersiam, id sane est verissimum, sicut tot legibus prouincialibus atque statutis torrenti Iuris Romani eiusque peruersae applicationi in hoc argumen-

to obex positus est, ita mores patrios intuitu maternae potestatis omnibus omnino locis, in quibus de facta abrogatione non constat, citra statutorum vel legum prouincialium auctoritatem, in vigore suo persistisse, sic quidem, vt pro illa sit praesumptio, donec contrarium probetur. Qua quidem in probatione si quem alicubi forte non deficere contigerit v. gr. in Saxonia Electorali, materna tamen potestas in regula stabit vigore suo, neque, vbi vfusfructus maternus viger, esse desinet prima eademque originaria eiusdem caussa, ad quam temporis tractu accesserunt aliae siue generales siue speciales. Quamobrem et qui dissentiant fore non putamus, nisi eos forte, qui maternam potestatem indeque fluentem vfusfructum e consuetudinum et morum rationabilium (*ehrbare Gebrauche und Gewohnheiten*) numero eximere veriti haud fuerint, ad quorum illos tamen in iudicando primo loco respicere iubent leges, ad ius commune vero his deficientibus saltem in subsidium.

§. XVI.

§. XVI.

QVAESTIO, NUM ADOPTIO INTER CAUSSAS
VSVFRVCTVS PARENTALIS REFERRI
POSSIT? QVANTVM AD PATREM IN
MEDIO RELICTA.

Qui parentalem potestatem inter causas
vsvsfructus a nobis referri obseruarunt, forte
quaerendi ansam arripient, num et quatenus huc
spectet adoptio? Quam quidem quaestionem
si rite volueris expedire atque illustrare suffici-
enter, praeiudiciales quamplurimae quaestio-
nes de vsu Iuris Romani in materia de patria
potestate, et de collisione principiorum eius
cum adoptionibus Iuris Germanici quod iam
non licet, ante omnia forent explicandae atque
iusta decisione facta demum ferendum iudici-
um de vsufructu. Celebrantur IOANNIS DE
KVLPI (a) atque CHRISTIANI THOMASII
(b) in primis in hoc argumento merita, neque
ignota sunt, quae in doctissimorum virorum
scriptis prostant obseruationes et commentatio-
nes aliae. Sed insistere his, quia res peculia-
rem

(a) in Commentatione de a-
doptionibus et emancipationibus
principum.

(b) in diss. de vsu practico
tituli institut. de patria potesta-
te, item de adoptionibus.

rem discussionem et tractationem vberiore
 requirit, in tanto Doctorum dissensu institutum
 nostrum nunc quidem non permittit. Distin-
 xisse iam sufficiat adoptantes ratione sexus et
 quia iam de usufructu materno sermo est, mis-
 sa facta persona patris et quaestione de usufru-
 ctu, multis inuoluta tricis; (c) eam pro scopo
 saltem consideremus ratione matris adoptantis.

§. XVII.

RATIONE MATRIS ADOPTANTIS NEGATVR.

Quam ergo respectu patris hoc loco mis-
 sam facimus, nec in discussionem venire pati-
 mur quaestione, eam tamen, quatenus intu-
 itu matris moueri potest, hic tractare instituti
 ratio iubet. Et quod ad Ius Romanum attinet,
 eo quidem foeminas aliter, quam in solatium li-

E
berorum

(c) Distingendum quip-
 pe esset, vtrum adoptio facta
 more Romano, an Germani-
 co, inter arrogationem et a-
 doptionem, et quae sunt alia.
 Quid FRIDERICVM COMI-
 TEM PALATINVM RHENI
 dictum VICTORIOSVM mo-
 uerit, vt adoptaret PHILIP-
 PVM ex fratre Electore LV-
 DOVICO dicto MANSVETO
 nepotem tradit b. AVGVSTI-
 NVS A LEYSER in *Me lit. ad*
Pandectas vol. I. spec. XX. med.
2 pag. 204. 205 de adoptione
Germanica vid. Dom. DE PV-
ENDORF Tom. IV. obs. 62
p. 110.

berorum amissorum adoptare non posse, per se constat. (a) Hinc vero quod ne Romae quidem licuit ad effectum acquirendi patriam potestatem indeque promanantia iura, id nec in Germania iuris Romani auctoritate apud nos recte fieri, in propatulo est. Quae vero in Germania frequentantur adoptiones, a quibus nec foeminas arceri constat, illas quidem generatim, velut magis ad *prolis*, quam ad *adoptantium* utilitatem comparatas, (b) regulariter non esse modum acquirendi patriam potestatem, quoad omnes effectus saltem, beatus ESTOR atque Illustris HOFMANNVS (c) post alios recte docuerunt, quamuis ita adoptatos, filios familias appellari posse et modo suo fieri, haud negandum videatur. Quibus praesuppositis, mari vsumfructum hunc in bonis adoptati neque Iure Romano, neque Iure Germanico tribuere aliquis praesumferit.

§. XVIII.

(a) §. 10 l. de adopt. l. § elem. Iur. German. lib. 1. Tit. C. eod. VII. §. 145.

(b) G. BEYER in Spec. Iuris Germ. lib. 1. Cap. XXVI. § 7 seq. I. G. HEINECCIUS in

(c) in der Teutschen Rechtsgelehrtheit Tom. 1. §. 821.

§. XVIII.

ALTERA VVSFRVCTVS TAM MATERNI QVAM
PATERNI CAVSSA ESSE POTEST VNIO
PROLIVM TAM IVRE NATVRALL.

Ab adoptionibus in Germania differre
VNIONEM PROLIVM, non est, quod mone-
amus, vel vt differentias ipsas pluribus enume-
remus. Sed num inter causas referenda sit,
vnde matri etiam vsusfructus obuenire possit,
in disceptationem venit, neque adeo expedi-
tum est, quum vnionem prolium maxime suc-
cessionis causa in gratiam liberorum diuersi ma-
trimonii iniri exploratum sit. Iure sane natu-
rali, quae WOLFII sententia est, (a) effe-
ctus pacti huius successorii vnico fere hoc ab-
soluuntur momento, vt *liberi respectu filiatio-
nis inuicem parificentur*, hinc iura liberorum
ex *eodem* matrimonio natorum consequantur,
id quod nequaquam inuoluit, vt parentes quo-
que eodem modo parificentur, sic vero vniti
iura parentum in priuignos et bona eorum con-
sequantur, multo minus vt liberi vniti iure col-
lateralium sibi succedant inter se, et quae sunt

E 2 (alia

(a) in *Iure Nat. Tom. VIII. §. 810. 811.*

alia, quae a legislatore, siue, vt PHILOSOPHVS (b) pariter demonstravit, pacto interposito, a partibus definiti possunt. Quae licet maxime explorata sint, nullo tamen malo errore labi nobis videmur, si etiam ex vnione prolium, qua parentes quoad *potestatem* expresse non parificati sunt, correspectiuam tamen liberorum atque parentum erga se inuicem relationem, mutuasque filiorum et familiarum, nec non patris atque matris denominationes, itemque iura quaedam et obligationes, nasci dicamus. Num vero hoc eo vsque se extendat, vt tam parentes, quam liberi, iuribus et obligationibus, quibus nati, ipso iure naturali gaudent et tenentur, lege etiam vel pacto deficiente, vti per illustri PVFENDORFIO (c) visum, indistincte potiantur et adstringantur, difficultate haud carer. Interim si consideremus finem vnionis eam sui natura semper respicere commodum liberorum, et in eo consistere, ne vniti, priuignorum instar, a successione excludantur et fata eorum experiantur

(b) *ibid.* l. c. §. 817. 818. *Jur. uniu. Tom. I. Obs. CC.*
319. §. 7. 8.

(c) EVENDORFIO *in Obs.*

riantur; (d) si animum aduerteris ad necessitatem praebendorum alimentorum et curam educationis, sine quibus parentum officio satisfacere ipsi nequeunt; si denique ob oculos habueris correspectiuam illam, de qua diximus, relationem: sequitur, nisi de mente paciscentium in contrarium constet, id tacite actum esse, ut sicut liberi vniti ratione successione conuentione parificantur, sic etiam parentibus adquiratur ius quoddam *parentalis potestatis iuraque cum ea connexa*, sine quibus obligationibus istis satisfacere non possunt, puta ius administrandi bona liberorum vnitorum, sibiue vindicandi commoda, quoad durauerit haec potestas cum ea coniuncta, id est, *usumfructum* illum, saltem restrictum, quem etiam matri nuper asseruimus. (e) Quibus ex rationibus cum patri assumpto et potestatem et usumfructum annuente Themide concedat perillustri Dn. DE PVFENDORF; (f) tamen cur matri vtrumque denegauerit, (g) cum paria iure naturali cum patre

E 3 tre

(d) B. AYERER *de vnionis fructu materno secundum ius prouinum genuina indole* § 3. E-naturale et Romanum 1773.

STOR ET HOFMANN l. c. §. 909.

(f) PVFENDORF l. c. §. 17.

(e) DISS. NOSTRA *de usu.*

(g) IDEM l. c. §. 21.

tre habeat iura, sufficiens nobis ratio dari posse haud videtur.

§. XVIII.

QVAM IVRE ET MORIBVS PATRIIS.

Cum iure naturali non per omnia conveniunt leges et mores patrii in Germania, sed dum addendo vel detrahendo factum est ius civile; non eadem mensura obligationes et iura liberorum atque parentum vnitorum in provinciis, vbi pactum hoc viget, dimetienda esse, nemo mirabitur, cui non incognitus est tot LEGVM PROVINCIALIVM atque STATVTORVM diuersus tenor. Sane eorum, qui de hoc argumento scripserunt, magnus est numerus, (a) nec de effectibus vnionis prolium minor eorundem inter se dissensus, quem de medio tollere difficilius, quam augere. Cuius rei ratio inter tot alias inde maxime accersenda, quod
Iuris

(a) vt BIBLIOTHECAE atque cel. HOFMANNVS Collega
LIPPENIO IENICHIANAE vna cum b. ESTORB in der bür-
gerlichen Rechtsgelahrtheit der
testimonium, potiores aucto-
res allegavit Dn. DE SEL-
CHOW in Elem. Jur. Germ. §. et Tom. III, tit. CXVIII. vt
487. not. 2 edit. III. p. m. 531. reliquos mittamus.

Iuris Romani adfueti Doctores, inepta principiorum eius ad institutum mere germanicum facta applicatione, illud mirum quantum deformauerit. (b) Quae celebratur CONSTITVTIO MOGVNTINA, (c) secundum quam deficientibus legibus vel moribus specialibus, vel in ipsis Imperii tribunalibus vnionis prolium ratio aestimari consuevit, multa tunc temporis forte omnibus cognita atque in vulgus nota supponit, quae hodie vel ignorantur, vel in tanto dissensu velut incerta nos suspensos tenent. Certe, nec *potestatem* vnitis parentibus in liberos, nec coniunctum cum ea *vsufructum* in bonis eorum constitutio haec ipsis diserte tribuit. Verum tamen, quod sufficit, neutrum ius iis adimit vel parentes eo nominatim excludit. Potius cum de facultatibus parentum et liberorum inquisitionem institui iubet, nec si patrimonio-

rum

(b) ESTOR ET HOEMANN *l. c.* PROVINCIALE MOGVNTINVM nouissimum anno 1755 Tom. I. §. 910 p. 394 et Tom. III. §. 905. typis mandatum cum Constitutione ista MOGVNTINA,

(c) quae FRIDERICVM, Imperatorem Auctorem habet et cum alibi, tum apud BARTH. MVSCVLVM de successione *anomala membr. III. Class. I. p. 29* extat, nec tamen inter Constitutiones Imperii sibi locum vindicat. Plane ius

quod mireris, in omnibus non conuenit, sed differt. De auctoritate huius Constitutionis vero compara A. GAILIVM *lib. 2 obs. 125 num. 7.* CARP-ZOVIVM *lib. 5 resp. 6.*

rum magna aequalitas deprehendatur, vnioni locum concedi permittat, insuper FRIDERICVS III. Imperator, ceu constitutionis huius auctor, reciproca esse voluerit iura successionis, hinc vero, vt parentes vniti praedefunctorum liberorum haereditate potiantur, sanciat, bona vero tam liberorum, quam parentum vnione facta confundantur, (d) recto, vt nobis videtur, iudicio inde cum PVFENDORFIO (e) concluderis ad *potestatem*, ius *administrandi* et *vsufructum* in bonis eorum.

§. XX.

NON TANTVM RESPECTV PATRIS SED ETIAM
MATRIS HINC RESPECTV VTRIVSQVE
PARENTVM.

Et ratione PATRIS quidem consentientes habemus ICTOS plane egregios, (a) quamuis

(d) vid. Perillustris DE PV- *vnione prolium patriae potesta-*
FENDORE *in obs. iur. vni-* *tis causa* §. XIII. *vsque ad*
Tom. I. obs. CC. §. 11. 12. 21. XXXVIII. vbi BEYBRO im-
23. primis aliisque dissentientibus

(e) *l. c.* §. 17 et 21.

(a) Ex professo hoc argu- *HOFMANN in der bürgerlichen*
mentum tractauit b. CASPAR *teutschen Rechtsgelahrtheit Cap.*
ACHATIUS BECK *in diss. de* 118. §. 909.

uis in definienda potestate, quam patri concedunt, eos non satis conuenire animaduertas. Videlicet RICKIUS AB ARWEILER (b) talem ei tribuit, quae inter tutelarem et patriam potestatem media sit, quam magis quis secum considerare, quam verbis exponere possit. Quod et I. SCHILTERO (c) atque EICHELIO (d) placuit. Patriam vltimus potestatem ei assignat STRUVIUS, (e) non quidem stricte sic dictam et iure ciuili variis qualitatibus vestitam, sed huiusmodi potestatem, quam ius *consuetudinarium* ipsi tribuit, quae ratione patris consistat in pietate et affectione paterna, ratione liberorum vero in reuerentiae et obsequii praestatione, cui adsentit SCHROETER. (f) Quas inter se non adeo diuersas virorum doctissimorum sententias dum refert Perillustis PVENDORFIVS, (g) ipse vero patri assignandam arbitratur potestatem, quae *iure naturali* patri familias in liberos competit, non sane est,

F quod

(b) de *unione prolium* Cap. 8 n. 2. (e) in *diff. de union. prolium* Cap. 5 §. 16.

(c) *Exerc. ad Paul. III.* §. 12. (f) de *pacto successorio inter unitos diu. matrim. liberos membr. IV. num. 3 seq.*

(d) in *diff. de unione prolium* §. 73 §. 74. (g) DE PVENDORF l. c. §. 17 p. 492.

quod reluctemur. Sed quid obstat, quo minus *potestatem* intelligamus *parentalem Germanicam*? Forte quia haec non patri soli sed matri aequae principaliter competit. Enimuero, ne praecipiti iudicio fallamur, caueamus nobis. Nam et *naturalis* illa et *consuetudinaria* potestas tam matri, quam patri competit. Quin, quod iam ad matrem attinet, PVENDORFVS (h) ipse, licet matri assumtae tantum iuris, quantum patri in liberos et bona eorum, non concedat, neque viuento patre eam bonorum communium administrationem habere praesupponat; mortuo tamen patre bonorum in commune collatorum et gubernationem et vsumfructum illi permittit, quia, ipso iudice, bonorum communio per vnionem prolium inter novercam viduam et liberos inducitur, quam post mortem patris cum his continuare constat. Vnde iis locis, vbi bonorum communio viget, res minus dubii habet. (i) Verum et alibi, vbi bonorum communio inter coniuges non viget, sed vniones tamen frequentantur, matri assumtae, nisi consuetudo vel lex quaedam specialis

(h) DE PVENDORF *l. c.*
§. 21 p. 494.

(i) DE PVENDORF *Tom.*
III. obs. CXIV. CXX.

cialis obstat, haud negandum videtur, quod moribus Germanorum tam viuento, quam mortuo patre ipsi competere vidimus cum potestatis, tum vsusfructus in liberos et bonis eorum ius. (k)

§. XXI.

QVOD EXPRESSIS ETIAM LEGVM ET STATVTO-
RVM SANCTIONIBVS PASSIM CAVTVM

Et dicta haftenus licet sufficere possent, verum tamen nec incongruum, nec inutile dixeris, si viderimus principiorum nostrorum cum LEGIBVS PROVINCIALIBVS atque STATVTIS diuersorum locorum consensum. Vbi praemonendum est, illa fere indistincte in ore habere, quod recta etiam inculcat ratio: vnione legaliter facta, liberos et parentes vnitos pacto hoc naturaliter tales fieri iure. Vnde sicut correspectiua quaedam tam parentum, quam liberorum vnitorum iura, nisi aliter conuentum, per se deriuanda sunt, ita non mirum, quod illa tam quoad *potestatem* parentalem, quam inde fluentem *vsusfructum* passim discrete exprimantur

F 2

(k) *supra* §. V-XIII.

mantur. Clarissime omnium rem exprimit IVS PROVINCIALE FRANCONICVM s. WÜRTZBURGICVM quoad POTESTATEM: (a) dann erstlichen werden die gemachte Eltern und Kinder vermittelst solcher Einkindschafft dergestalt mit einander verwandt und vereiniget, daß derselbe gemachte Vatter und Mutter diese Kinder gleich ihren rechten und natürlichen Kindern in ihrer Gewalt, Zucht und Gehorsam bekommt. Dagegen seyn die Kinder solchen Eltern zu gehorsamen und gegen ihnen gleich als weren sie ihre rechte natürliche Eltern sich zu erzeigen schuldig. Et alio loco: die rechte natürliche oder eingesetzte und wohlgemachte Eltern, so die Kinder noch in ihrer Gewalt oder bey sich noch obnabgetheilt haben, seyn demselben cet. Item quantum ad VSVFRVCTV (b) Würde aber diesen verglichenen und abgemachten Kindern von jemand etwas verschafft, vermacht, geschenckt, gegeben, es geschehe gleich durch einen letztern Willen oder in anderer ege, mit der ausdrücklichen Condition und Maas, daß dasselb nicht dem Eltern

(a) IVS PROVINCIALE FRANCONICVM Part. III. Tit. 118 §. 1. (b) ibid. Part III. Tit. 118 §. 6.

Eltern, sondern des oder den Kindern eigen seyn und bleiben solle, alsdann ist das Eigenthumb deuselbigen Kinder und bekommen die ELTERN nur den VSUMFRUCTVM oder NIESSVNG so lange solche Kinder noch unverheyrahtet oder unabgetheilet bey ihnen seynd cet. Quo in principis collineat ORDINATIO TREVIRENSIS: (c) Wenn bey der zwischen zwey Ebegatten aufgerichteter Einkindschaft eins solcher Ebegatten verstürbe, welches aus vorbergehender Ehe einige leibnochtige Güter zugebracht, wird die Leibzucht mit dem ablebenden zwar erloschen, jedoch als lange das überlebende Ebegatte die parificirte Kinder alimentiret, (wie oben Tit. 8 §. 7 mit mehreren und in allen Faellen angeführt) genießet selbiges solcher LEIBZUCHT cet. IVS PROVINCIALE SOLMENSE, (d) definitis quam plurimis vnitorum tam parentum, quam liberorum iuribus et obligationibus de usufructu ita cauet: doch soll der BEYSESS und NVTZBRAVCH an solchen zugefallenen Gütern, gleichwie auch an dem voraus so

F 3

den

(c) IVS PROVINCIALE SOLMENSE Part. II. Tit. 20
TREVIRENSIS Tit. 8 § 7. §. 13

(d) IVS PROVINCIALE

den ersten oder zweyten Kindern, wie hie oben vermeldet, vermacht worden, dem Vatter oder der Mutter so lang vergoennet werden und bleiben, bis die Kinder denen solche Erbfaelle oder auch voraus gebühren, zu ihrem vollkommlichen Alter kommen oder sonst ebelich bestattet werden.

STATVTA OFFENBVRGENSIA (e) familia fanciunt. Quatenus parentibus vnitis *vsusfructus* competat Francofurti pariter constat ex REFORMAT. FRANCOVRTENSI. (f)

§. XXII.

TERTIA VSVFRVCTVS MATERNI CAVSSA EST
COMMVNIO BONORVM CONIYBIALIS
CVM VNIVERSALIS

Quid communionis bonorum appellatio-
ne inter coniuges veniat, et quotuplex illa sit,
item, quae sint iura et obligationes coniugum,
non est, yt hoc loco explicetur, cum vel hi,
qui primis Iuris Germanici principiis leuiter
tincti

(e) STATVTA OFFENBVRGENSIA Art. V. VI. apud III. WALCHIVM. 13. Conf Celeberrimus ORTHIVS in den Anmerkungen über die Franckfurter Reformation Part. II. Tit. 6 §. 2 pag. 569.
(f) IVS FRANCOVRTENSE Part. III. Tit. 10 §.

tingi sunt, eius rei notione haud destituantur. Quibus suppositis, coniugi superstiti, praesertim vbi vniuersaliter obtinet, plenissimum ius vtendi fruendi competere; (a) nemo in dubium vocauerit, cum ex ipsa notione id non solum fluat, sed etiam vel ii, qui parentalem potestatem inter caussas vsusfructus materni referri non patiuntur atque in alia omnia eunt, communionem tamen illam bonorum pro vera et quidem vnica eiusdem caussa agnoscant, exemplo L. B. DE CRAMER. (b) Si quid est, quod scrupulum iniicere possit, id in *vsusfructus* appellatione latere dixeris, qui res alienas supponit, proprias respuit, quales tamen bona, quae coniux superstes iure domini tenet, non sunt. Verum, cum ab initio obseruatum sit, sic dictum *vsusfructum* nostrum, talem, qualem Romani conceptu formant, non esse; (c) iste sane

(a) Quod vt nemo negat, sed omnes supponunt, ita vsusfructum maternum pro effectu communionis agnoscit IUST HENNING BOEHMER Tom. III. Part. II. Dec. 174 pag. 302 nec non Tom. III. Part. II. Dec. 196 num. 21 pag. 341.

(b) in den Wetzlarischen Nebenstunden Part. XL. §. 3. 4. §. pag. 88. 89. 90.

(c) supra §. 3 vid. omnino b. I. G. ESTOR de iure deuotionis Cap. IV. §. 6 vbi de differentiis inter vsusfructum Germanicum et Romanum, imprimis

ne scrupulus neminem suspensum facile tene-
rit. Deinde bonorum communionem post
mortem patris a matre cum liberis continuari
fatis constat. Quamobrem si hi in *condominio*
saltem cum matre constituti sunt, vniuersa sub-
stantia pro indiuiso possessa respectu liberorum
aliena videri, hinc vsusfructus, qua seruitutis,
obiectum esse in tantum poterit. Sin tandem
vtrique coniugi dominium quoddam *in solidum*
tribuere placuerit, vti sunt, qui putant, licet du-
os vel plures eiusdem rei dominos esse non pos-
se iure ciuili constet; *vsusfructus* appellatio ta-
men saluis iuris Germanici principiis non exu-
labit. Res itaque cum abeat in logomachiam,
eidem non immoramur.

§. XXIII.

inprimis vero DN. BEHR-
MANN *de iuribus et obligatio-
nibus matris utricis circa ad-
ministracionem bonorum a de-
functo marito relictorum secun-
dum ius statutarium Hambur-
gensis*, cuius commentationis
Pars I, non ita pridem Goet

tingae prodiit, §. 13 pag. 49.
Sed vide sis FRIDERICI HOF-
MANNI *Diss. de vsufructu pa-
rentum statuario*, inprimis
Novo §. 2 pag. 8 seq. vbi post
SCHILTERVM, THOMASI-
TM, BEYERVM ET HEINEC-
CIVM egregia.

§. XXIII.

TAM PARTICVLARIS.

Ab vniuersali illa bonorum communionem quomodo differat particularis et quae generatim sit eius indoles, neminem fugit. Lectores itaque saltem admonuisse sufficiat, quod in controuersiam vnquam vocatum esse cum ignarissimis nescimus, videlicet vsusfructum, quem mater superstes praeter dimidiam aliamue partem aquaestus, et quae esse possunt alia, sibi vindicat, eidem nemine contradicente moribus vel lege competere, hinc vel particularem communionem bonorum inter causas vsusfructus materni iure optimo referri, his saltem obseruandis, *primo*: quod vbi alterutra communionis species viget, ibi *parentalis potestas* minime esse desinat originaria vsusfructus materni causa, *secundo*: quod communio, quae accessit, non sustulerit, sed aliud fundamentum hoc effectu suppeditauerit, vt matri vsusfructus consequendi causa ad parentalem potestatem recurrere non sit opus, sed vi communionis, vbi viget, pinguiori iure frui queat. *Tertio*: quod alterutra communionem vigente terminus, quo vsusfructus finitur, non sit aestimandus ex natura vsusfructus, qui ex parentali potestate flu-

G

it

it et cum ipsa hac potestate finitur, sed ex natura communionis, qua, nisi aliud quid obstat, ipse durat ad dies vitae. *Quarto*: quod ususfructus ex communiōe vniuersali descendens ad *materiam* quem vocant usufructum propius accedat, is vero, qui ex particulari nascitur *formaliter* magis talis sit atque ad naturam usufructus Romani, qui est seruitus in re aliena, magis compositus esse videatur.

§. XXIV.

QUARTA CAUSSA VSVFRVCTVS MATERNI IN
STATVTORVM SANCTIONIBVS EXPRESSIS

Erutis potioribus usufructus materni causis iam de statutis legibusque prouincialibus admonendi sumus, quorum sanctionibus matri hoc ius quamplurimis locis expresse tribuitur. Et, num in his noua a reliquis distincta lateat usufructus huius causā? quaeri potest. Sane beatus C. F. HARPPRECHT tam in dissertatione de *usufructu statutorio materno, qua constituendo*, (a) quam in reliquis ad argumentum hoc spectantibus dissertationibus, veluti: *de impedimentis usufructus statutarii materni*, (b) item

(a) Vol. II. Diss. LXXXVI. pag. 1516.

(b) *ibid.* Diss. LXXXVII. pag. 1549.

Et hoc gauisam esse, et, tametsi statutum nul-
 lum accessisset, gauisuram fuisse, vel exinde
 patet, quia potestas illa aequae ac bonorum com-
 munitio inter genuinas huius ususfructus causas
 iure merito refertur, hinc autem, ubi potestas
 illa agnoscitur vel communitio obtinet, noua v-
 susfructus materni per legem introductiuam
 constitutione non est opus. Interim si STA-
 TUTORIVM dicere volueris, quia statuto con-
 firmatus fuit, vel magis definitam formam pro
 arbitrio legislatoris ea ratione accepit, vel in
 partem statutariae portionis euasit, non repu-
 gnabimus, atque eatenus pro specie ususfru-
 ctus peculiari eum agnoscimus, statutum pro
 causa. Ea quippe ratione et hoc facile patet,
 unde iurium et obligationum circa hunc vsum-
 fructum pro legum et statutorum differentia di-
 uersitas, quam aliunde, quam ex legislatoris
 arbitrio vel morum domesticorum non inspecta
 vel minus cognita ratione intermixtoque iuris
 peregrini praeiudicio aegre repetieris.

§. XXV.

QVINTA CAVSSA VSVSFRVCTVS MATERNI IN
GERMANIA EST IVS DEVOLVTIONIS QVOD
PASSIM VSV SERVATVR

Ipsum deuolutionis ius in Germania tam
hodie quam olim passim vsitatum vsusfructus
paterni caussam esse posse alibi a nobis observa-
tum est. (a) Quod ipsum ius, quia vtrumque
parentem respicit, hoc etiam per se efficere,
vt patre mortuo matri superstiti vsusfructus ob-
ueniat, aequae naturale ac notorium est. (b) Et
quamuis non vbiuis ambitu idem sit ius deuolu-
tionis, sed alibi etiam superstitis coniugis bona
in vniuersum (c) alibi pro parte (d) tantum
afficiat, alibi vero respectu bonorum defuncti
saltem (e) obtineat, in eo tamen semper obser-
uatur huius iuris ratio, quod tam matri, quam
patri cedat vsusfructus. Loca et prouincias,
vbi viguit hoc ius, aut hodiernum vsu frequen-
tatur

G 3

(a) in *diff. de habitu vsufr. re deuolutionis*, nec non in *der bürgerlichen Rechtsgelahrtheit*
paterni Sect. III. §. 26. Tom. I. cap III. §. 826.

(b) Quod si hos, qui de *iure deuolutionis* vniquam com-
mentati sunt, euolueris, dis- *(d) ESTOR ET HOEM VV*
sentientem non inueneris. *in der bürgerlichen Rechtsgelahrtheit l. c. §. 841.*

(c) ESTOR in *comm. de iu-* (e) *IDEM l. c. §. 842;*

tatur, indicarunt Duumuii celeberrimi ESTOR
et HOFMANN (f) neque est, quod addamus,
nisi STATVTA OFFENBURGENSIA, quae pri-
mum edidit Illustriſ Walchivs. (g)

§. XXV.

DE IVRIBVS ET OBLIGATIONIBVS MATRIS
FRVCTVARIAE GENERALIA.

Inuestigatis caussis vnde repeti possit vsus-
fructus maternus, proximum est, vt animus
aduertamus ad iura et obligationes, quibus ma-
trem siue gaudere siue adstringi nemo negat.
Quemadmodum vero illa maxime consistunt in
administratione et fructuario commodo, ita v-
sumfructum maternum pro diuersitate originis,
ex quo prouenit, nec non pro diuersitate mo-
rum et statutorum alibi latius patere, alibi ar-
ctioribus limitibus constringi, neque adeo vni-
uersalibus regulis omnia definiri posse, haud
est mirum. Quod et ipsum de obligationibus,
quibus tenetur dicendum esse in aprico est. E-
tenim

(f) *l. c. Tom. I. Cap. 112 Part. 3 pag. 119 Art. VII.*
et Tom. III. Cap. 112 per tot. quem et vid. in diss. de bonis
(g) *in den vermischten Bey. liberorum Lindauensium profes-*
traegen zum teutschen Recht titus.

tenim sicut matrem iuribus suis vsuram ante omnia parentali officio per omnia rite defungi, hinc vero alimenta subministrare, educationis curam pro dignitate familiae gerere, circa administrationem summa fide atque industria versari, bona nec alienare, nec dissipare, sed conseruare, et siquidem possit augere, aes alienum soluere, elocationi liberorum inuigilare et si forte ad secunda vota transire consultum duxerit, bona restituere passim oporteat, ita pro diuersa morum et statutorum ratione saluo vsufructu tutores petere, et admittere, inuentarium conficere, cautionem praestare, et si ad secunda vota transire in animum induxerit, non quidem de rebus perceptis, bene tamen de ipsa matrimonii substantia rationes reddere eamque restituere et quae sunt alia obseruare teneatur. Quae quidem omnia, vt perfequamur, neque animus est, neque per institutum licet. Si quid vero vota nostra possent, vt vbique terrarum per vniversam Germaniam, in singulis adeo prouinciis, regionibus, ciuitatibus et locis, in quibus subditi diuerso iure circa bonorum communionem connubialem indeque per se fluentem vsufructum maternum vtantur, eius ratio a viris doctis

ctis ad normam legum et statutorum particulã-
rium nec non vsum fori cuiusuis publicis scri-
ptis exponeretur, optandum foret, vti non ita
pridem in Illustri S. R. I. HAMBVRGENSIUM
republica aliorum laudabilia exempla secutus
est IOANNES BEHRMANN in commentatione
iuridica *de iuribus atque obligationibus matris
tutricis circa administrationem bonorum a defun-
cto marito relictorum secundum ius statutarium
Hamburgense.* (a)

§. XXVII.

DE DIVERSA QUALITATE BONORVM VSVFRV-
CTVI MATERNO OBNOXIIS.

Ad obiectum deuenimus, in quo fructua-
rium hoc commodum locum sibi vindicare pos-
sit. Qua in re sicut de rebus mere hereditariis
ipsa quaestio minus dubii habet, ita, si peniti-
us introspexeris argumentum, ante omnia di-
spiciendum videtur; quonam ex fonte proma-
net vsusfructus? de quo quaeritur. Si I) ex
sola *potestate parentali* eum deduci res, locus
et circumstantiae suadeant, nihil impedire vi-
detur

(a) Cuius PART. I. Goet. nuimus.
tingae produisse supra admo-

detur quominus, si mater administret substantiam bonorum oneraque fert, neque lex, consuetudo, pactum, vel alia specialis ratio obstat, eum ad omnis generis bona retuleris, neque adeo inter bona allodialia, stemmatica, fideicommissaria cet. imò feudalìa statuatur discrimen, siquidem a natura horum bonorum non videtur esse alienum, ut mater potiatur tutela illa parentali, hinc vero etiam usufructu hoc gaudeat. Quae de usufructu patris in bonis liberorum feudalibus alibi diximus, (a) non repetemus. Quantum vero ad matrem attinet, quae de tutela materna feudali dici possunt, et dicta sunt a quam plurimis, (b) hoc loco excutere non est animus. Obiter enim et remissive saltem cum in argumento hoc versari nobis

H

hoc

(a) vid. DISSERTATIO NOSTRA de usufructu paterno in Hassia §. XIV. Marburgi 1771.

(b) Tractavit hanc quaestionem Dn. DE BRAVN loco saepius citato Cap. IV. §. 2 pag. 133 seq. Quae PUFEN- DORFIVS Tom. I. obs. CCL. pag. 514 ibique citati de tutela materna in feudis differunt, matrem a Magistratu tutricem

constitutam respiciunt. Quia vero mater tutrix constituta hoc ipso non amittit ius potestatis parentalis in liberos, hinc et usufructum illam sibi eatenus in reliquis posse vindicare, iuris ratio permittere videtur. Conferenda itaque quae de tutela materna differit IDEM Tom. I. obs. XLVII. §. 4 pag. 121 seq.

hōc loco constitutum fuerit, vel id generatim monuisse sufficiat, absque distinctione: mater tutrix constituta more Romano administret an non? contutores habeat, an secus? quae forte sint leges, statuta, vel mores etiam speciales? pacta adsint, an minus? et quae sunt alia, tanti momenti rem non posse expediri, interim tamen vel hoc certissimum, vsumfructum nostrum, quamuis ratione matris omnis peculiorum respectus cesser, a natura bonorum non mere haereditariorum, sed vel feudaliū, vel stemmaticorum, vel fideicommissariorum non magis abhorrere, quam ipsam tutelam maternam, cuius sane finis in relatione ad bona consideratus sine dubio etiam bonorum non allodialium laudabilem administrationem atque ex re ditibus suppeditandos sumtus in educationem atque praestandorum onera respicit. Quatenus itaque *tutela parentum* in haec bona cadere potest, eatenus etiam vsumfructum matri competere statuamus, oportet. (c) Si II) vsumfructus talis sit, qui *ex vnione prolium* descendat; citra respectum ad aliam quamcunque vsumfructus causam sine dubio ratio habenda bonorum et

num

(c) Dn. DE BRAVN L. c. §. I pag. 130.

num eius qualitatis sint, vt pactum successorium, quod vnione constituitur, desuper iniri potuerit. Eatenus enim, non vltra matri nouercae vsumfructum competere posse, ex iuris nostri principiis facile est ad intelligendum. Si III) de vsufructu materno ex *communione bonorum* connubiali deriuando quaestio incidat, quae bona legibus, moribus, statutis, pacto in communionem venire possint? dispiciendum esse videtur. Pro locorum diuersitate enim diuersa etiam hic obtinere iura, inter omnes constat, siue vniuersalis, siue particularis communio sit, quae vsufructus huius causa existat. (d) Si IV) vi STATVTI competat vsufructus maternus, eius tenorem inspiciendum esse patet. Maxime vero omnium ius statutarium in hoc articulo variare pariter manifestum est, hinc vero quibus in bonis mater illo gaudeat? aestimandum. (e) Sicubi tandem V) ex *iure deuoluti-*

H 2

onis

(d) Conferatar inter alios quod mireris, patri vsufructus
 MEVIVS ad *Ius Lubecense Part.* in bonis filii feudalibus negat
 II. Tit. II. art. VII. in ADDIT. matri concedit §. XXXI. *num.*
 ad num. 25 pag. 384. Add. 367.
 pariter b. f. c. HARPRECHT
 in *diss. de vsufructu materno*
 statutario §. XXI. XXII. vbi, (e) Dn. DE BRAVN l. c
 Cap. IV. §. 1.

onis repetendus veniat hic vsusfructus, ad bona, quae ius hoc suo quocunque loco afficit, respiciendum; quae tamen omnia pressius persequi non est animus. (f)

§. XXVIII.

DE STATV ET CONDITIO NE PERSONARVM
DIVERSA VSVFRVCTVM MATERNVM RE-
GVLARITER NON IMPEDIENTE

Quod rubro paragraphi argumentum comprehenditur, infimos pariter respicit atque summos. Et vt ab illis dicere incipiamus, 1) de RVSTICOLIS ante omnia sermo sit. Hos vero *parentali potestate*, quae tam naturalis, quam Germanici Iuris est, in liberos suos pollere, aliquis negare haud sustinuerit. Vnde tutela quoque materna post obitum patris, hinc vsusfructus utroque iure fluit. Quatenus ergo neque lex vel consuetudo vel pactum vel alia specialis ratio obstat, rusticos sane nemo excluderit, quatenus ex iure potestatis in Germania parentibus regulariter communi vel aliquis vsusfructus redundare in eos potest, quod ipsum etiam

(f) VId. ESTOR et HOF- et Tom. III. §. eod. seq. pag.
MANN in der teuf:ben Rechts- 507.
gelahrtheit Tom. I. §. 837 seq.

possit. (a) IV) Ad NOBILES vero siue E-
 QVESTRES DIGNITATIS personas quod atti-
 net, fundamentum vllum, vnde vsusfructus
 matri inferioris conditionis possit obuenire no-
 bilium respectu allegari posse, quod eundem
 effectum non habeat, haud dixeris, quamuis
 bonorum communio inter eos saltem in regula
 exulet, vnio prolium rarius occurrat, nec ius
 deuolutionis vbique frequentetur, statuta quo-
 que et mores locorum variant. (b) V) ILLV-
 STRES supersunt, quorum tamen, vt ne oblit-
 videamur, quid videatur non dissimulabimus.
 Et illorum intuitu cum exulet *vnio prolium*, *bo-
 norum communio*, *statutorum auctoritas*, et *ius
 deuolutionis*, (c) vix est, vt quaestio moueri pos-
 se videatur. Interim cum parentalis potestas
 etiam relata a nobis sit inter vsusfructus mater-
 nicas, quaerere liceat, quaenam sint matris
 illustris

- (a) Quatenus iuri deuolu- priuatos, non ad illustres per-
 tionis inter honoratioris lo- tinere testes sunt ESTOR et
 cus esse possit? de eo disqui- HOFMANN *in der lüingewichen
 rit ESTOR de iure deuol. Cap. Rechtsgelehrtheit der Teutschen
 VII. §. 4. Tom. II. Cap. CXII. §. 837*
 (b) Quatenus inter nobi- pag. 509. Quid praetextu e-
 les? *IBEM ibidem Cap. VII. ius tenuerit LVDOVICVS
 §. 5. XIV. Galliae Rex, satis con-
 (c) Ius deuolutionis ad stat.*

illustriſtris, quantum ad fruſtuarium illud commo-
 dum ſiue iura, ſiue obligationes? Quod ſi iam
 matri poſt obitum patris cum MOSERO (d)
 omnem denegaueris poteſtatem in liberos,
 vel ſaltem cum aliis quaestionem de matris il-
 luſtris in liberos poteſtate ex peregrini iuris
 principiis aeſtimandam cenſueris, (e) nullum
 ſane matri illuſtri ad obtinendum uſumfru-
 ctum ex hoc fundamento accedet praefidi-
 um. Sin cum his, qui matri aeque ac patri po-
 teſtatem in liberos concedunt (f) feceris, abs-
 que difficultate tamen rem haud expediueris.
 Atque in exteris regnis tutelae impuberum Re-
 gum, Principum a matre geſtas fuiſſe tot exem-
 pla ab illuſtri HELLFELDIO (g) collecta ſatis
 probant. Neque porro in Germania exempla
 tutelae maternae, quae idem magno numero
 exhibet, deſunt. (h) Enimvero ea hunc, quem
 tractamus

(d) In IVRE PVBLICO *Her. Part. V. cap. IV. Sect. II.*
Tom. XXII Lib. III. Tit. 1. 4 (h) *ibid. Part. V. Cap. VI.*
§. 59. pag. 204. 205. *et VII. confer IDEM Part. VI.*

(e) *vid. ſupra §. VIII. ibi.* *Cap. I. et II. Sed conferendus*
 que PÜTTERVS atque DN. *etiam b. GEORGIVS HENRICVS*
 DE SELCHOW *not. q. et r.* *AYRER in Gynaecocratia tutelae*

(f) *vid. ſupra §. 8 not. (o)* *viduorum illuſtrium Part. I. cap.*
 (p) *III. per tot pag. 145. ſeq. Goett.*

(g) in STRVVI *Iurispr.* 1746.

tractamus locum respicere, non dixeris. Non enim sermo ibi est de matre educationem, administrationem, regimen ipsum publicamque adeo tutelam *iure parentalis* potestatis capessente, sed de matre, quae iubentibus ordinibus, vel proceribus aut vi testamenti ex speciali capite ad eam vocantur. Quatenus tamen matrem viduam Reginam, Principemque rationibus reddendis obnoxiam haud fuisse apparet, vel ipsam hanc tutelam fructuariam dixeris. Quod si distinctione inter tutelam allodiam et feudalem publicam et privatam rem conficere tentaueris, in regula tamen matrem vi potestatis parentalis ad administrationem seu regimen terrarum et cum ea ad ius percipiendi fructus adspirare nemo statuet. Interim quatenus per obseruantiam vel pacta domus vidua Princeps citra causam testamenti vel Imperatoris auctoritatem, decretum vel confirmationem hinc non more Romano ad regimen terrarum pariter ac ad educationem adspirat atque Principis regentis vires, qua *Vormünderin* und *Regentin* sustinet, nec rationes reddit, eatenus *parentalem* illam *potestatem* cum fructuario commodo sese exserere haud inepte dixeris.

§. XXVIII.

§. XXVIII.

QVIBVS MODIS VSVSFRUCTVS MATERNVS
FINITVR.

Pluribus hoc a Viris doctissimis tractatum argumentum persequi non est animus. Quae vero olim F. C. HARPRECHT (a) inter recentiores autem b. HEINECCIUS (b) et Perillustriſis Dn. DE BRAVN (c) hac de re in medium protulerunt, ea sunt, ad quae remiſſe alios poſſit ſufficere. Ne ergo acta repetamus, huius ſaltem obſervationis nobis detur venia: ſaepe contingere, vt diuerſae vſusfructus materni cauſſae, vnde ius hoc proueniat, concurrant; quo ſane retuleris maternam in liberos poteſtatem atque bonorum communionem, quarum haec diuerſi generis bona paſſim reſpuit, in quibus mater ſuperſtes iure poteſtatis tamen poſſit habere vſumfructum, quem ſibi vindicare non poſſit vi communionis. Vnde conſequi nobis videtur ratione modi, quibus vſusfructus finitur, maxime eſſe reſpiciendum tam ad cauſſam

I

vnde

(a) in *Diff. de impedimen-
tis vſusfructus ſtatutarii mater-
ni modisque illum conſtitutum*
Joluendi tom. II. Diff. LXXXII.

(b) *cit. Diff. de vſufr. ma-
terno §. 40. 43.*

(c) *cit. Comment de vſufu-
ctu parentum Part. II. Cap. 5.*

vnde vsusfructus descendit, quam ad obiectum et qualitatem bonorum, in quibus mater hactenus eodem gauisa est. Etenim bona, in quibus mater illum habuit iure potestatis, finita potestate restituenda sunt liberis, siue id contigerit institutione separatae oeconomiae, siue nuptiis filiae, siue maiorennitate, siue alia ratione. Cum e contrario bona, in quibus mater superstes vsusfructum habuit, iure communionis bonorum vsusfructui materno cedere et conueniat et oporteat ad dies vitae. Quamobrem cum haec distinctio vt plurimum negligatur, eam hoc loco in medium afferre visum est. Ita pone, matrem iure communionis vsusfructum habuisse hactenus secundum iura loci in profectitiis liberorum bonis, aduentitia vero administrasse iure parentalis potestatis. Iam fac exire eos de potestate, quid tum? Et iuris analogiae haud repugnasse dixeris, si matrem cessante vsusfructus materni causa ad restituenda bona aduentitia liberis, obligatam esse, in profectitiis autem, quae in communionem bonorum venerunt, eam vsusfructum, quamdiu in viduitate permanserit, ad dies vitae continuare posse statuamus. Quod si aliter calculum subduxeris

duxeris, per nos licebit, veniam obseruationis impetrasse contenti. Quae postquam scripsimus, opportune incidimus in principium, quod iam pridem stabiliuerat F. C. HARPRECHT: *Finitur insuper ususfructus ille maternus non quoad paterna quidem, sed quoad auita tamen et reliqua bona per liberorum matrimonium, instituta simul separata oeconomia cet.* (d) quem si lubet, ipse adi.

§. XXX.

AN ET QUATENUS IN GERMANIA PRO VSVFRUCTV MATERNO STET PRAESUMPTIO?

Et hanc sane, quam mouemus quaestionem, illi, qui in sola Iuris Romani auctoritate adquiescunt, simpliciter negaturos esse nemo mirabitur. Sed res ipsa respicere nos iubet ad fontes, vnde ususfructus originem trahit. Quatenus ususfructus maternus ex *potestate parentali* potest deriuari, licet nulla alia eiusdem causa concurrat, eatenus, pro eo praesumendum esse, tanto tutius statuitur, quanto certius constat

I 2

stat

(d) F. C. HARPRECHT *cit. Summaris pag. 1550 conf. pag. Dissert. de impedim. cet. Tom. 1567 et 1577 §. 36. II. Diss. 77 num. 226-233 in*

stat potestatem illam matri moribus totius Germaniae competiisse, nec hodie, vbi ius Romanum principia ista de statu manifeste non deiecit, posse denegari. Ad probationes, quibus matri hanc potestatem asseruimus supra (§. VI. XII.) lectores nostros dum remittimus, non metuendum nobis a *praeiudicio Iuris Germanici*, quo nos seductos sententiam dicere forte videbimur iis, qui Illustris, quondam Viri IO. SAM. FRIDERICI DE BOEHMER (a) principia secuti vsumfructum maternum in decisionibus forensibus negligendum putant. Tamen enim, quae Vir praeclarus solidissime scripsit, veneremur, atque a *praeiudicio Iuris Germanici*, quo multos occoecatos videmus, nos longe alienos esse, sponte profiteamur, tamen, vbi genuina Iuris Germanici principia de aequali matris et patris in liberos potestate contra insultus iuris peregrini in vigore suo persisterunt, vel saltem, quod exilio multata fuerint, haud notorium est: ibi sane per vniuersam Germaniam pro vsumfructu nostro, quatenus ex parentali potestate, quam etiam tutelam dixerunt, flu-

(a) in eruditissimo scripto de *caussis priuatis* §. 5 pag. 10. *praeiudicio Iuris Germanici* in

it, praesumendum esse arbitramur. Idem de usufructu materno, qui ex *communione bonorum* siue vniuersali siue particulari fuit, iudicium nostrum esto. Quamuis enim, quae de quaestione: an pro illa communione per vniuersam Germaniam stet praesumptio? pro et contra disputantur, nos minime fugiant, tamen, cum prouinciarum, regionum, ciuitatum, terrarum, vbi communio illa inter coniuges in Germania viguit et hodiernum viget, tantus sit numerus, vt si comparetur cum his, vbi institutum hoc plane non viguit aut in exilium actum est, non possit non iusta proportione hunc sic excedere, vt si prouincia, regio, terra, ciuitas vna forte nominetur, vbi communio plane fuit ignorata, vel centum recensueris, vbi siue viget, siue viguit; rationibus rite subductis per totam Germaniam pro regula tenendum: in illis prouinciis, regionibus, terris, municipiis, vbi communionem ab antiquissimis temporibus vsu non seruata vel in exilium actam fuisse notorie hand constat, in iis in dubio valere praesumptionem, pro communione, sola contrarii probatione elidendam. Vnde porro consequitur, quatenus pro communione bonorum alicubi

stat praesumptio, eatenus etiam pro usufructu materno eandem valere. Et haec quidem dum saluo aliorum iudicio nobis sedet sententia, nemo ideo nos retulerit in numerum eorum, qui in legum municipalium congerie palladium quaerunt, et contenta eorum pro *iure Germanico vniuersali et obligatorio* adeoque pro *regula*, quae sequenda sit, venditant, contra quos grauer differt laudatissimus BOEHMERVS, (b) ille tamen *fere vniuersalis* legum prouincialium et municipalium tam legum, quam consuetudinum mirificus quoad communionem bonorum consensus vnicuique videtur cum ratione posse persuadere, vt, sicubi in Germania dubitetur, vtrum olim viguerit hoc institutum, an obsoleuerit? in dubio praesumendum sit pro communi-
one, hinc vero etiam pro usufructu. Et haec quidem de matris potestate et communi-
one bonorum, vsufructus materni fundamentis. Quod si de usufructu materno quaestio sit, quem ex *u-
nitione prolium, iure statutariorum, vel iure deuoluti-
onis* sibi quis velit vindicare, eum praesumptione non iuuari, sed in probationibus praesidium sibi
quaerendum

(b) IDEM *ibidem* §. VII. pag. 13.

quaerendum habere, certissimo iudicio statui-
mus.

§. XXXI.

CONCLUSIO DISSERTATIONIS.

Iam, vt quid in Hassia nostra siue olim ob-
tinuerit, siue hodie mores atque leges ferant,
exponamus, ratio ordinis, quem secuti sumus
iubet, saltem, vt quid ant'quissimo atque me-
dio aeuo aut consuetudo tulerit, aut leges san-
ciuerint, postulat. Verum sat graues vrgent ra-
tiones, vt filum abrumpamus, et quae in gra-
tiam nostratum, quos domestici iuris cura tan-
git, tradere coepimus, in aliam, quae seque-
tur, opellam reiiciamus, vel si huic forte v-
nam dissertationem minus sufficere intellexeri-
mus, ea quae de origine, fati et conditione
vſusfructus materni in Hassia hodierna di-
cenda supersunt, duplicata continuatione
complectamur.

ERRATA

ERRATA TYPOGRAPHICA EXTANTIORA.

- Pag. 3 lin. 12 pro mareria lege materia.
 Pag. 8 lin. 12 ex inikuta lege ex inticuto.
 Pag. 9 lin. 5 post ROTHMAN adde (f)
 Pag. 20 lin. 10 concludit lege concludunt
 Pag. 28 not. (b) redigitte lege redegisse.
 Pag. 32 lin. 3 PARENTAIS lege PARENTALIS
 Pag. 35 not. (a) Tom. VIII. lege VII.
 Pag. 42 lin. 18 continuare lege continuari.

GENEROSISSIMO RESPONDENTI

s. p. d.

PRAESES

Quod ex auitae nobilitatis profapia in Te redundat decus, ex gloria eruditionis, qua IOANNES GVILIELMVS WALDSCHMIDT, Academiae nostrae Pro-Cancellarius in orbe literario quondam floruit atque de eo pariter ac Academia nostra imprimis bene meruit, insignia recipit incrementa. Virum quippe tantum a Serenissimis IMPERII VICARIIS, qui post fata Diui CAROLI VI. Germanici Imperii fasces per interregnum tenuerunt, HERMANNI VVLTEII atque IOANNIS HENRICI DAVBERI itidem Pro-Cancellariorum exemplo illustri, gentilitiae nobilitatis codicillis proprio motu donatum Auum naetus es maternum, vnde natales repetisse magnus honos. In Te enim, qui generis splendorem virtutibus ipse propagare illustrioremque reddere felici successu contendis, deliquium pati noluit natura. Non arma loquor, quibus si aetatem omnem destinasses, ad militaris dignitatis culmen, quo pater Tuus funesto bello, cui Germania omnis vna cum Hassia nostra succubuit, feliciter ascenderat, honesta aemulatione adspirare potuisses, sed de ingenio sermo est, ex quo ab eo tempore, quo studia atque iurisprudentiam coluisti, non tantum scintillulae emicuerunt optimae indolis, sed etiam igniculi apparuerunt, qui iam pridem coaluerunt in compagem bonae
spei

spei, fore, ut ciues Tui plane confidere de Te possint. Non enim quod honori ab omnibus Tibi ducitur, otiosus transegisti academicos annos, sed quid diligentia consequi volentibus detur, laudabili exemplo comprobasti. Ipsius PRINCIPIS gratia sustentatus, hanc, ut promereris, omni nisu allaborasti, atque talem Te exhibuisti, cui vel omnes hoc ipso die, quo Te meum etiam per curricula plurima auditorem diligentissimum in Cathedram deduco, applaudere non dedignabuntur. Quem in finem Te hisce compellem, facile intelligis. Fausta quaeuis et prospera, si virtutis viam non deserueris arduam, Tibi ominatus specimen gratulor eruditionis, quod publicae dissertationis tuitione in conspectu Academiae cum Procerum eius, tum Commilitonum aliis ad imitandum velut optimum exemplum proponis. In quo cum iam totus verferis, bonis auspiciis Te valere iubeo, de praemiis studiorum, quamprimum illa ex merito tuleris, impense laetaturus. Dabam Marburgi Cattorum die xx Iulii anno CHRISTI MDCCLXXV.

VIRO

VIRO IUVENI GENEROSISSIMO
RESPONDENTI DOCTISSIMO
AMICO SVO IN PAUCIS AMANTISSIMO
SVAVISSIMO

S. D.

LVDOVICVS CAROLVS EBERHARDVS HENRICVS
FRIDERICVS A WILDVNGEN
OPPONENS

Cum iam in eo sis, Amice dilectissime, ut *Tuorum*
in iuris scientia profectuum publicum quod-
dam documentum edere constitueris, omnis profecto,
quod pietas, quod amicitiae sanctissimum vinculum
poscit, officii forem immemor, nisi *Tibi* mihi que ho-
de gratularer. *Tibi*, quod ad Themidos arces tam cele-
ri passu properare *Te* omnes obseruent, mihi, quod
in amicorum *Tuorum* numerum me referre non dedi-
gnatus sis. Multus quidem in exponendis laudibus
Tuis esse possem, quia vero id modestia *Tua* non
permittere videtur, ea quae omnibus cognita sunt
atque

atque perspecta, nunc praetermittam, *Tibi* Amicorum dilectissime de eximio *Tuo* in literis progressu ex animo gratulor, summi Numinis clementiam submisisse orans, ut per aeuum longe duraturum saluum *Te* velit seruare atque incolamem. Qualescunque *Tui* labores, negotia consiliae fausto semper atque exoptatissimo gaudeant euentu, sic in patriae, sic in amicorum sic denique in communem vtilitatem haud vulgarem *Tuam* eruditionem conuertere poteris, sic denique non cruda, sed solida studia in forum prorellens, veri *ICI* sanctissimum nomen summa laude reportabis, spemque dulcissimam, quam de *Te* omnes ceperunt, praeclare adimplebis. Vnicum tantum illud *Te* rogo atque obsecro, ne mei aliquando, mei, inquam, qui tam ardentem, tam sincere *Te* diligit, obliuiscaris. Vale, amicorum desideratissime, mihi que semper fauere perge. Dabam Marburgi Catorum die XIII. Iulii MDCCLXXV.

Tu celeri passu Themidos nunc tendis in arces
 Splendida sic virtus praemia semper habet
 Vtere sorte *Tua*; at nobis, dulcissime *Wurmi*,
 Quo nos prosequeris, semper amore faue.

X2338853

ULB Halle
007 362 676

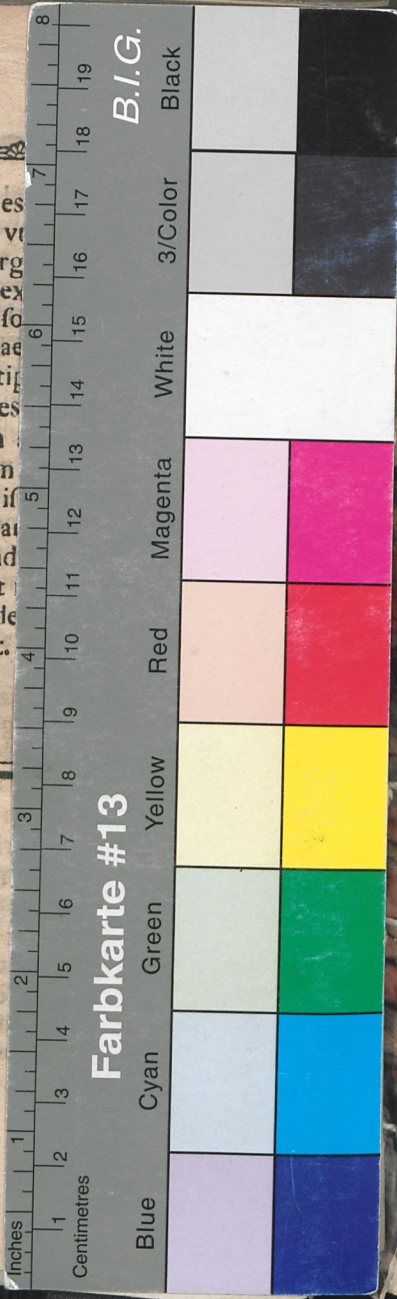
3

LD 18

ones
ea vt
e erg
m ex
re fo
qua
multig
eges
em
rum
na in
qua
et ad
o et
vide
Oct.

Farbkarte #13

B.I.G.

Black

3/Color

White

Magenta

Red

Yellow

Green

Cyan

Blue

10

Pr. 30. num. 24

5

1775, 4.

DISSERTATIO IVRIDICA
DE

VSVFRVCTV MATERNO
IN BONIS LIBERORVM
SECVNDVM IVS GERMANICVM
GENERATIVM ET REMISSIVE

P. 241

RECTORE ACADEMIAE MAGNIFICENTISSIMO
SERENISSIMO ATQVE POTENTISSIMO PRINCIPE
AC DOMINO

DNO FRIDERICO II
HASSIAE LANDGRAVIO RELIQA

PRAESIDE
ACADEMIAE PROCANCELLARIO

D.AEM. LVD. HOMBERGK ZV VACH

SERENISSIMO IN REGIMINE AB INTIMIS
VTRIQVE CELSISSIMAE DOMVI HASSIACAE
IN IVDICIO AVLICO A CONSILIIIS
IVRIS PROFESSORE PRIMARIO

AD D. XXVII. IVLI ANNO MDCCLXXV.

H. L. Q. S.

PUBLICAE COMMILITONVM DISQVISIONI
SVMITTIT

GVILIELMVS FRIDERICVS A WVRMB
EQVES SAXO MARBVRGO HASSVS

MARBVRGI CATTORVM
EX OFFICINA MULLERIANA

